

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ФІНАНСІВ ТА ОБЛІКУ**

*Кафедра економічної експертизи
та аудиту бізнесу*

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
ДЛЯ ПРОВЕДЕННЯ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ, САМОСТІЙНОЇ
ТА ІНДИВІДУАЛЬНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ
освітньо-професійної підготовки бакалавра
галузі знань 29 «Міжнародні відносини»
спеціальності 292 «Міжнародні економічні відносини»
З ДИСЦИПЛІНИ «МІЖНАРОДНА СТАТИСТИКА»**

ТЕРНОПІЛЬ - 2020

Методичні рекомендації для проведення практичних занять, самостійної та індивідуальної роботи студентів освітньо-професійної підготовки бакалавра галузі знань 29 «Міжнародні відносини» спеціальності 292 «Міжнародні економічні відносини» з дисципліни «Міжнародна статистика» / Лучко М.Р., Шестерняк М.М., Романів С.Р., Ціщик Р.В. – Тернопіль: ТНЕУ, 2020. – 52 с.

Укладачі:

Лучко Михайло Романович - доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри економічної експертизи та аудиту бізнесу Тернопільського національного економічного університету

Шестерняк Марія Михайлівна - кандидат економічних наук, старший викладач кафедри економічної експертизи та аудиту бізнесу Тернопільського національного економічного університету

Романів Світлана Романівна - кандидат економічних наук, доцент кафедри економічної експертизи та аудиту бізнесу Тернопільського національного економічного університету

Ціщик Роман Володимирович - кандидат економічних наук, доцент кафедри економічної експертизи та аудиту бізнесу Тернопільського національного економічного університету

Відповідальний за випуск: **Лучко Михайло Романович**, доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри економічної експертизи та аудиту бізнесу Тернопільського національного економічного університету

Рецензенти:

Пушкар М.С. - доктор економічних наук, професор кафедри економічної експертизи та аудиту бізнесу Тернопільського національного економічного університету

Чорний А.А. – начальник Головного управління статистики у Тернопільській області

*Рекомендовано на засіданні кафедри економічної експертизи та аудиту бізнесу
(протокол № 5 від 26 листопада 2019 року)*

*Рекомендовано групою забезпечення спеціальності «Міжнародні економічні відносини»
(протокол № 5 від 20 січня 2020 року)*

*Схвалено Вченою радою Факультету фінансів та обліку
(протокол № 5 від 15 травня 2020 року)*

Лучко М.Р., Шестерняк М.М., Романів С.Р., Ціщик Р.В., 2020

ЗМІСТ

Вступ	4
Розділ I. СТРУКТУРА РОБОЧОЇ ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «МІЖНАРОДНА СТАТИСТИКА».....	5
1.1. Опис дисципліни «Міжнародна статистика».....	5
1.2. Мета і завдання дисципліни «Міжнародна статистика».....	5
1.3. Програма навчальної дисципліни «Міжнародна статистика».....	8
1.4. Структура залікового кредиту з дисципліни «Міжнародна статистика».....	12
Розділ II. ПРАКТИЧНИЙ БЛОК ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ «МІЖНАРОДНА СТАТИСТИКА».....	13
2.1. Тематика практичних занять.....	13
2.2. Тестові завдання для модульних робіт з дисципліни «Міжнародна статистика».....	17
2.3. Комплексне практичне індивідуальне завдання з дисципліни «Міжнародна статистика».....	28
2.4. Перелік питань для складання іспиту з дисципліни «Міжнародна статистика».....	31
2.5. Приклади розв'язків типових задач з дисципліни «Міжнародна статистика».....	33
Глосарій термінів з дисципліни «Міжнародна статистика»	36
Рекомендовані джерела інформації.....	49

Вступ

Глобалізація та посилення інтернаціоналізації міжнародної економіки призводить до підвищення ролі зовнішньоекономічної діяльності в розвитку країн. Зовнішньоекономічні зв'язки та міжнародна економічна діяльність в цілому відіграють важливу роль, внаслідок чого більшого значення набувають міжнародна статистика та статистичні методи аналізу міжнародної економічної діяльності. Вивчення міжнародної статистики, її методів та прийомів є надзвичайно актуальним в руслі переходу економіки України до міжнародних стандартів обліку і статистики.

Курс «Міжнародна статистика» передбачає системне вивчення статистичних методів дослідження закономірностей розвитку соціально-економічних явищ та процесів у світі, кількісних та якісних показників соціально-економічного розвитку іноземних країн (регіонів), основних класифікацій економічної діяльності, системи національних рахунків, вивчення та порівняння показників трудового потенціалу, показників національного багатства, економічної ефективності, показників рівня життя, а також низки показників інституційного розвитку країн світу.

Основна мета вивчення курсу «Міжнародна статистика» - опанувати теоретичні знання, сформувані практичні навички по збиранню, обробці, аналізу і публікації статистичної інформації про економічні явища на рівні світової економіки в цілому, а також навчитись адаптувати здобуті знання для прийняття обґрунтованих управлінських рішень в галузі міжнародної економіки та зовнішньоекономічної діяльності і висновків та прогнозів про рівні і динаміку розвитку світового співтовариства.

Розділ I.
СТРУКТУРА РОБОЧОЇ ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«МІЖНАРОДНА СТАТИСТИКА»

1.1. Опис дисципліни «Міжнародна статистика»

Дисципліна – «Міжнародна статистика»	Галузь знань, спеціальність, СВО	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів ECTS – 5	Галузі знань: 29 – «Міжнародні відносини»	Статус дисципліни – вибіркова дисципліна професійної і практичної підготовки Мова навчання – українська
Кількість залікових модулів – 4	Спеціальності: 292 – «Міжнародні економічні відносини»	Рік підготовки: <i>Денна – II</i> Семестр: <i>Денна – IV</i>
Кількість змістових модулів – 2	Ступінь вищої освіти – бакалавр	Лекції: <i>Денна – 30 год.</i> Практичні заняття: <i>Денна – 30 год.</i>
Загальна кількість годин: <i>Денна – 150.</i>		Самостійна робота: <i>Денна – 82 год.</i> Індивідуальна робота <i>Денна – 4 год.</i>
Тижневих годин – 10; з них аудиторних – 4		Вид підсумкового контролю – екзамен

1.2. Мета і завдання дисципліни «Міжнародна статистика»

Мета вивчення дисципліни.

Вивчення міжнародної статистики, її методів та прийомів є надзвичайно актуальним в руслі переходу економіки України до міжнародних стандартів обліку і статистики.

Мета викладення даної дисципліни полягає у забезпеченні формування у студентів завершеної системи знань, необхідних майбутньому економістові в його практичній діяльності в умовах ринкової економіки.

Вивчення дисципліни «Міжнародна статистика» передбачає наявність систематичних та ґрунтовних знань із суміжних курсів, практичної діяльності по збиранню, обробці, аналізу і публікації статистичної інформації про економічні явища на рівні світової економіки в цілому, цілеспрямованої роботи над вивченням спеціальної літератури, активної роботи на лекціях та практичних заняттях,

самостійної роботи та виконання індивідуальних завдань. Вона повинна сприяти формуванню висококваліфікованих фахівців у галузі міжнародної економіки, маркетингу та менеджменту.

Завдання вивчення дисципліни.

Основними завданнями вивчення дисципліни є:

- засвоєння теорії та методології міжнародної статистики;
- знати основні принципові положення формування і застосування системи найважливіших економічних показників, прийнятих у міжнародній практиці;
- опанувати методи міжнародних співставлень найважливіших економічних показників різних країн;
- вміння на основі аналізу статистичних даних розробляти пропозиції і рекомендації для прийняття обґрунтованих управлінських рішень в галузі міжнародної економіки та зовнішньоекономічної діяльності;
- здійснювати порівняльний аналіз та економічну інтерпретацію одержаних результатів та робити обґрунтовані висновки та прогнози про рівні і динаміку розвитку світового співтовариства;
- набути навичок практичного використання теоретичних знань у практичній діяльності.

Найменування та опис компетентностей, формування котрих забезпечує вивчення дисципліни:

Аналіз стану і динаміки нововведень:

1. Сформувати уявлення про сучасну складну організаційну модель міжнародної статистичної діяльності, особливості планування та координації статистичних спостережень, міжнародну систему обміну статистичними даними.

2. Засвоїти методiku збору, розрахунку та аналізу основних показників розвитку ринкової економіки на міжнародному рівні.

3. Оволодіти основними інструментами щодо ефективного пошуку необхідної статистичної інформації, відповідної методології та даних, що розміщені на сайтах, накопичені у статистичних базах та опубліковані у виданнях міжнародних організацій та національних статистичних службах.

4. Зрозуміти уніфікацію економічних показників і методів їх розрахунку для єдиного розуміння розвитку соціально-економічних явищ на світовому рівні.

5. Проводити комплексний статистичний аналіз макропропорцій розвитку економіки країни та її регіонів відповідно до міжнародних стандартів та рекомендацій і здійснювати міжнародні порівняння.

Інформаційно-аналітична підтримка бізнес-процесів:

1. Здобувати інформацію, потрібну для прийняття рішення в галузі міжнародної економіки та зовнішньоекономічної діяльності, з різних міжнародних статистичних джерел.

2. Готувати аналітичні доповіді з певної міжнародної проблеми або завдання.

Передумови для вивчення дисципліни.

Вивчення дисципліни «Міжнародна статистика» доцільне після оволодіння студентами знаннями з таких дисциплін як «Статистика», «Облік», «Економічний аналіз», «Економічна теорія», «Макроекономіка», «Політична економія», «Вища математика», «Теорія ймовірностей», «Математична статистика», «Логіка», «Математичне програмування», «Інформатика», «Регіональна економіка» та набуття ними відповідних фахових компетенцій.

Результати навчання.

1. В результаті вивчення дисципліни студенти повинні знати основні положення теорії та методології міжнародної статистики.
2. Засвоїти принципові положення формування і застосування системи найважливіших економічних показників, прийнятих у міжнародній практиці.
3. Оволодіти методами міжнародних співставлень найважливіших економічних показників різних країн.
4. Вміти на основі аналізу статистичних даних розробляти пропозиції і рекомендації для прийняття обґрунтованих управлінських рішень в галузі міжнародної економіки та зовнішньоекономічної діяльності.
5. Застосовувати набуті знання при аналізі зовнішньоекономічних відносин, здійснювати міждержавні порівняння та надавати узагальнюючу оцінку конкурентоспроможності країн.

1.3. Програма навчальної дисципліни «Міжнародна статистика»

Змістовий модуль 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОРГАНІЗАЦІЇ МІЖНАРОДНОЇ СТАТИСТИКИ, МЕТОДОЛОГІЯ СНР ООН І МІЖНАРОДНИХ ПОРІВНЯНЬ МАКРОЕКОНОМІЧНИХ ПОКАЗНИКІВ.

Тема 1. Організація міжнародної економічної статистики.

Виникнення міжнародної статистики. Основні етапи розвитку міжнародної статистики. Предмет і методи міжнародної економічної статистики. Міжнародні статистичні конгреси та їх роль у становленні міжнародної статистики. Міжнародний статистичний інститут і його внесок у розвиток методології та практики міжнародної статистики.

Сучасний стан глобальної статистичної системи. Організація статистики в ООН. Міжнародні економіко-статистичні стандарти. Проблеми міжнародних статистичних зведень, групувань та визначення узагальнюючих показників. Завдання міжнародної статистики та шляхи їх вирішення.

Критичні проблеми економічної статистики. Роль статистики у формуванні інформаційної інфраструктури світової економіки.

Література:

Основна: [1], [8], [16, с. 8-46], [17, с. 6-15]. Додаткова: [1, с. 23-78].

Тема 2. Міжнародні класифікації і реєстри.

Поняття класифікації та групувань міжнародної економічної статистики та їх значення в економічних дослідженнях. Міжнародні класифікації видів економічної діяльності. Принципи і критерії класифікації галузей національної економіки. Міжнародна стандартна галузева класифікація усіх видів економічної діяльності, мета її побудови та одиниця класифікації.

Міжнародні класифікації продукції. Гармонізована система опису та кодування товарів. Міжнародна стандартна торговельна класифікація. Міжнародні функціональні класифікації (витрат за цілями). Класифікація функцій органів державного управління. Класифікатор витрат на споживчі товари і послуги.

Міжнародні класифікації занять, професій і освіти. Міжнародна класифікація статусу зайнятості. Міжнародний досвід побудови системи статистичних реєстрів. Величини ідентифікації, величини стратифікації, демографічні величини, показники співвідношення між одиницями.

Література:

Основна: [16, с. 63-95], [17, с. 16-29]. Додаткова: [8].

Тема 3. Міжнародна система національних рахунків.

Етапи розвитку міжнародної системи національних рахунків. Національне рахівництво як основа міжнародної методології статистики. Поняття системи національних рахунків та її принципова відмінність від методології балансу народного господарства.

Історія виникнення і розвитку системи національних рахунків. Теорія рівноваги – основа національного рахівництва. Загальні принципи побудови системи національних рахунків. Зведені рахунки системи, їх взаємозв'язок і призначення. Балансуючі статті зведених рахунків, їхнє значення та методика розрахунку. Система показників зведених рахунків СНР.

Загальна характеристика СНР ООН 1993 року. Інтегровані економічні рахунки та їх компоненти: рахунки поточних операцій; рахунки нагромадження; баланси активів та пасивів. Призначення і склад основних рахунків та їх взаємозв'язок за допомогою головних показників СНР: рахунок товарів і послуг, рахунок іншого світу, рахунок зовнішніх операцій з товарами та послугами, рахунок зовнішніх первинних доходів та поточних трансфертів, рахунок зовнішніх операцій з нагромадження, рахунок зовнішніх активів та пасивів.

Міжгалузевий баланс та методологія його складання в концепції системи національних рахунків.

Література:

Основна: [16, с. 102-141], [17, с. 30-89].

Тема 4. Методологічні основи проведення міжнародних зіставлень.

Загальні принципи методології міжнародних порівнянь. Етапи проведення міжнародних зіставлень. Вимоги щодо міжнародних зіставлень. Паритет купівельної спроможності і його використання в міжнародних порівняннях. Показники, що використовуються в Програмі міжнародних зіставлень ООН.

Основні методи міжнародних зіставлень валового внутрішнього продукту. Ефект Гершенкрона. Формула Фішера та її використання в методології міжнародних зіставлень. Формула індексу ЕКШ. Метод міжнародних порівнянь Гірі-Каміса.

Деякі спеціальні проблеми міжнародних зіставлень. Напрямки аналізу даних, отриманих на основі міжнародних порівнянь.

Література:

Основна: [16, с. 348-388], [17, с. 148-160].

Змістовий модуль 2. МЕТОДОЛОГІЯ ТА МЕТОДИКА СТАТИСТИЧНОГО АНАЛІЗУ НА ОСНОВІ МІЖНАРОДНИХ СТАНДАРТІВ.

Тема 5. Міжнародна демографічна статистика.

Об'єкт, завдання та система показників статистичного населення. Завдання міжнародної демографічної статистики. Статистичний аналіз демографічних явищ і процесів.

Статистика чисельності, розміщення і складу населення. Статистика природного руху населення. Статистичне вивчення міграції населення. Показники відтворення населення. Джерела статистичної інформації про населення. Демографічні прогнози.

Найважливіші показники соціальних характеристик населення.

Література:

Основна: [7, с. 210-240; 18]. Додаткова: [1, с. 81-129; 9; 10].

Тема 6. Міжнародна статистика праці.

Цілі, завдання та функції міжнародної статистики праці. Статистика економічної активності населення. Показники, що характеризують економічну активність населення. Статистика зайнятості. Статистика неформальної зайнятості. Особливості виробничих одиниць, складових неформального сектору економіки.

Вимірювання затрат праці і використання робочого часу. Статистика безробіття.

Значення статистики праці для вирішення економічних завдань, що виникають в теорії і практиці.

Література:

Основна: [7, с. 241-262]. Додаткова: [1, с. 142-176].

Тема 7. Міжнародна статистика промисловості.

Міжнародна статистика промисловості, її загальні питання і проблеми. Світова програма статистики промисловості. Система показників, джерела інформації й публікації міжнародної статистики промисловості. Порівнюваність складу промисловості окремих країн.

Показники рівня промислового виробництва. Продукція промисловості в натуральному вираженні. Питання міжнародного статистичного аналізу, що вирішуються з допомогою натуральних показників продукції промисловості. Питання і проблеми застосування натуральних показників при міжнародних статистичних порівняннях.

Продукція промисловості в вартісному вираженні. Валовий випуск і валова додана вартість – основні вартісні показники продукції промисловості. Ценові та загальні показники вартості продукції. Виробничі (сукупні) та ціни за факторами виробництва на продукцію промисловості.

Міжнародні зіставлення показників результатів промислового виробництва. Міжнародні зіставлення показників продуктивності праці в промисловості. Індекси промислового виробництва.

Література:

Основна: [16, с. 185-212].

Тема 8. Статистика міжнародної торгівлі.

Зміст і завдання статистики зовнішньої торгівлі. Статистична оцінка імпорту та експорту. Митна статистика як складова частини статистики зовнішньоекономічних зв'язків. Джерела інформації митної статистики міжнародної торгівлі.

Система показників міжнародної торгівлі. Статистика міжнародної торгівлі товарами. Статистика міжнародної торгівлі послугами. Основні види цін, які застосовуються в міжнародній статистиці торгівлі.

Статистичні публікації ООН з міжнародної торгівлі. Методика проведення міжнародних порівнянь статистичних даних за обсягами міжнародної торгівлі.

Література:

Основна: [7, с. 331-332], [16, с. 219-253], [17, с. 91-120].

Тема 9. Міжнародна статистика сільського і лісового господарства.

Система показників міжнародної статистики сільського господарства. Натуральні показники виробництва сільськогосподарської продукції. Продукція сільського господарства у вартісному вираженні. Методи розрахунку вартості продукції сільського господарства.

Особливості статистики сільського господарства в країнах – членах ЄС та в Україні. Особливості статистики сільського господарства в США. Джерела інформації міжнародної статистики сільського господарства.

Міжнародні зіставлення продукції сільського господарства. Міжнародні зіставлення продуктивності праці у сільському господарстві.

Статистика лісового господарства.

Література:

Основна: [16, с. 149-180].

Тема 10. Міжнародна статистика фінансів.

Основи міжнародного стандарту в галузі статистики державних фінансів. Загальна характеристика міжнародного стандарту з грошово-кредитної статистики. Баланси по секторах та огляди. Фінансова статистика. Баланси активів і пасивів та рахунки нагромадження.

Платіжний баланс як важливий розділ міжнародної статистики фінансів. Показники світового ринку валют і цінних паперів. Методи розрахунку валютних курсів. Статистичний аналіз інфляції у світовій економіці.

Джерела статистичної інформації міжнародних фінансових організацій.

Література:

Основна: [7, с. 343-382], [16, с. 257-342], [17, с. 121-147].

1.4. Структура залікового кредиту з дисципліни «Міжнародна статистика»

(денна форма навчання)

	Кількість годин				
	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота	Індивідуальна робота	Контрольні заходи
Змістовий модуль 1. Теоретичні основи організації міжнародної статистики, методологія СНР ООН і міжнародних порівнянь макроекономічних показників					
Тема 1. Організація міжнародної економічної статистики	4	4	8	–	
Тема 2. Міжнародні класифікації і реєстри	4	4	10	–	Тестування 15 хв.
Тема 3. Міжнародна система національних рахунків	4	4	10	1	
Тема 4. Методологічні основи проведення міжнародних зіставлень	2	2	8	1	Модульна робота №1
Змістовий модуль 2. Методологія та методика статистичного аналізу на основі міжнародних стандартів					
Тема 5. Міжнародна демографічна статистика	4	4	8	1	
Тема 6. Міжнародна статистика праці	2	2	6	-	
Тема 7. Міжнародна статистика промисловості	4	4	6	-	Тестування 15 хв.
Тема 8. Статистика міжнародної торгівлі	2	2	8	-	
Тема 9. Міжнародна статистика сільського і лісового господарства	2	2	10	-	
Тема 10. Міжнародна статистика фінансів	2	2	8	1	Ректорська контрольна робота
Тренінг					4
Захист КПЗ					
Екзамен					
Разом	30	30	82	4	

Розділ II.
**ПРАКТИЧНИЙ БЛОК ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ «МІЖНАРОДНА
СТАТИСТИКА»**

2.1. Тематика практичних занять

Практичне заняття № 1-2.

Тема: Організація міжнародної економічної статистики.

Мета: засвоєння теоретичних основ та питань організації міжнародної економічної статистики.

1. Предмет міжнародної економічної статистики.
2. Основні етапи розвитку міжнародної статистики.
3. Сучасний стан глобальної статистичної системи.
4. Міжнародні економіко-статистичні стандарти.
5. Критичні проблеми економічної статистики.
6. Роль статистики у формуванні інформаційної інфраструктури світової економіки.

Література:

Основна: [1], [8], [16, с. 8-46], [17, с. 6-15]. Додаткова: [1, с. 23-78].

Практичне заняття № 3-4.

Тема: Міжнародні класифікації і реєстри.

Мета: засвоєння класифікації та групувань міжнародної економічної статистики та їх значення в економічних дослідженнях.

1. Міжнародні класифікації видів економічної діяльності.
2. Міжнародні класифікації продукції.
3. Міжнародні функціональні класифікації (витрат за цілями).
4. Міжнародні класифікації занять, професій і освіти.
5. Міжнародний досвід побудови системи статистичних реєстрів.

Література:

Основна: [16, с. 63-95], [17, с. 16-29]. Додаткова: [8].

Практичне заняття № 5-6.

Тема: Міжнародна система національних рахунків.

Мета: засвоєння питань розвитку міжнародної системи національних рахунків, призначення і складу основних рахунків та методології міжгалузевого балансу.

1. Етапи розвитку міжнародної системи національних рахунків.
2. Національне рахівництво як основа міжнародної методології статистики.
3. Поняття системи національних рахунків та її принципова відмінність від методології балансу народного господарства.
4. Загальні принципи побудови системи національних рахунків.
5. Зведені рахунки системи, їх взаємозв'язок і призначення.
6. Загальна характеристика СНР ООН 1993 року.
7. Інтегровані економічні рахунки та їх компоненти.
8. Призначення і склад основних рахунків та їх взаємозв'язок за допомогою головних показників СНР.
9. Міжгалузевий баланс та методологія його складання в концепції системи національних рахунків.

Література:

Основна: [16, с. 102-141], [17, с. 30-89].

Практичне заняття № 7.

Тема: Методологічні основи проведення міжнародних зіставлень.

Мета: оволодіння загальними принципами методології міжнародних порівнянь та засвоєння основних показників і методів, що використовуються в міжнародних зіставленнях.

1. Загальні принципи методології міжнародних порівнянь.
2. Етапи проведення міжнародних зіставлень.
3. Вимоги щодо міжнародних зіставлень.
4. Паритет купівельної спроможності і його використання в міжнародних порівняннях.
5. Показники, що використовуються в Програмі міжнародних зіставлень ООН.
6. Основні методи міжнародних зіставлень валового внутрішнього продукту.
7. Ефект Гершенкрона. Формула Фішера та її використання в методології міжнародних зіставлень. Формула індексу ЕКШ. Метод міжнародних порівнянь Гірі-Каміса.
8. Деякі спеціальні проблеми міжнародних зіставлень.

Література:

Основна: [16, с. 348-388], [17, с. 148-160].

Практичне заняття № 8-9.

Тема: Міжнародна демографічна статистика.

Мета: засвоєння системи показників статистичного населення та оволодіння питаннями статистичного аналізу демографічних явищ і процесів.

1. Об'єкт, завдання та система показників статистичного населення.
2. Статистика чисельності, розміщення і складу населення.
3. Статистика природного руху населення.
4. Статистика міграції населення.
5. Показники відтворення населення.
6. Джерела статистичної інформації про населення.
7. Демографічні прогнози.

Література:

Основна: [7, с. 210-240; 18]. Додаткова: [1, с. 81-129; 9; 10].

Практичне заняття № 10.

Тема: Міжнародна статистика праці.

Мета: засвоєння питань міжнародної статистики праці та оволодіння показниками, що характеризують економічну активність населення та їх значення в економічних дослідженнях.

1. Статистика економічної активності населення.
2. Статистика зайнятості.
3. Статистика неформальної зайнятості.
4. Вимірювання затрат праці і використання робочого часу.
5. Статистика безробіття.

Література:

Основна: [7, с. 241-262]. Додаткова: [1, с. 142-176].

Практичне заняття № 11-12.

Тема: Міжнародна статистика промисловості.

Мета: Оволодіння загальними питаннями та проблемами міжнародної статистики промисловості та засвоєння міжнародних зіставлень системи показників промислового виробництва.

1. Система показників, джерела інформації й публікації міжнародної статистики промисловості.
2. Порівнюваність складу промисловості окремих країн.
3. Показники рівня промислового виробництва.
4. Міжнародні зіставлення показників результатів промислового виробництва.
5. Міжнародні зіставлення показників продуктивності праці в промисловості.
6. Індекси промислового виробництва.

Література:

Основна: [16, с. 185-212].

Практичне заняття № 13.

Тема: Міжнародна статистика торгівлі.

Мета: Опанування основними завданнями статистики зовнішньої торгівлі, засвоєння системи показників міжнародної торгівлі та оволодіння методикою проведення міжнародних порівнянь статистичних даних за обсягами міжнародної торгівлі.

1. Статистична оцінка імпорту та експорту.
2. Система показників міжнародної торгівлі.
3. Статистика міжнародної торгівлі товарами.
4. Статистика міжнародної торгівлі послугами.
5. Основні види цін, які застосовуються в міжнародній статистиці торгівлі.
6. Статистичні публікації ООН з міжнародної торгівлі.

Література:

Основна: [7, с. 331-332], [16, с. 219-253], [17, с. 91-120].

Практичне заняття № 14.

Тема: Міжнародна статистика сільського і лісового господарства.

Мета: засвоєння системи показників міжнародної статистики сільського господарства та оволодіння методикою проведення міжнародних зіставлень продукції сільського і лісового господарства.

1. Система показників і джерела інформації міжнародної статистики сільського господарства.
2. Міжнародні зіставлення продукції сільського господарства.
3. Міжнародні зіставлення продуктивності праці у сільському господарстві.
4. Статистика лісового господарства.

Література:

Основна: [16, с. 149-180].

Практичне заняття № 15.

Тема: Міжнародна статистика фінансів.

Мета: засвоєння питань міжнародної статистики фінансів та оволодіння методикою зіставлення показників світового ринку валют і цінних паперів.

1. Основи міжнародного стандарту в галузі статистики державних фінансів.
 2. Загальна характеристика міжнародного стандарту з грошово-кредитної статистики.
 3. Фінансова статистика.
 4. Платіжний баланс як важливий розділ міжнародної статистики фінансів.
 5. Показники світового ринку валют і цінних паперів.
 6. Методи розрахунку валютних курсів.
 7. Статистичний аналіз інфляції у світовій економіці.
 8. Джерела статистичної інформації міжнародних фінансових організацій.
- Література:
Основна: [7, с. 343-382], [16, с. 257-342], [17, с. 121-147].

2.2. Тестові завдання для модульних робіт з дисципліни «Міжнародна статистика»

1. *Основна роль національних статистичних служб в забезпеченні діяльності міжнародних статистичних організацій є:*

- a) надання даних про країну;
- b) удосконалення методології міжнародної статистики;
- c) використання рекомендацій міжнародних статистичних організацій у своїй діяльності.

2. *Роль міжнародного статистичного інституту у формуванні міжнародної статистики полягає у:*

- a) публікації міжнародних статистичних даних;
- b) розробці міжнародних рекомендацій для економічної статистики;
- c) вдосконаленні статистичних методів та розробці міжнародних статистичних стандартів.

3. *Роль Ліги Націй у становленні міжнародної статистики:*

- a) почала здійснення міжнародних зіставлень статистичних даних;
- b) вперше розробила систему показників міжнародної економічної статистики;
- c) ввела в міжнародну практику випуск регулярних статистичних публікацій.

4. *Особливість сучасного етапу розвитку міжнародної статистики полягає у:*

- a) активному впровадженні міжнародних стандартів у практику національних статистичних служб;
- b) створенні глобальної системи статистики;
- c) створенні інформаційної бази статистичних даних міжнародними організаціями.

5. *Основна задача статистичної комісії ООН:*

- a) координація збору, стандартизації та аналізу даних в окремих країнах;
- b) розробка міжнародних рекомендацій з статистики;
- c) координація міжнародних статистичних проектів.

6. *Робочі групи експертів ООН:*

- a) вирішують основні проблеми міжнародної статистики;
- b) узагальнюють статистичну практику окремих країн;
- c) готують проекти робочих документів статистичної комісії ООН.

7. *Роль ООН у створенні глобальної статистичної системи полягає у:*

- a) розробці єдиних принципів діяльності статистичних органів окремих країн;
- b) координації статистичних робіт та публікацій на базі міжнародних стандартів;
- c) створенні системи міжнародних організацій з статистичними органами, які працюють за єдиними принципами.

8. *Затверджує міжнародні статистичні стандарти:*

- a) Статистична комісія ООН;
- b) Економічна і соціальна рада ООН;
- c) Генеральна асамблея ООН.

9. *Основна функція статистичного відділу ООН:*

- a) збір, обробка, публікація даних окремих країн;
- b) підготовка статистичних даних для сесії статистичної комісії ООН;
- c) розробка міжнародних статистичних стандартів.

10. *Предмет міжнародної економічної статистики:*
- світове господарство;
 - методологія вивчення кількісної сторони стану та закономірностей розвитку світової економіки;
 - кількісна характеристика світової економіки.
11. *Об'єкт міжнародної економічної статистики:*
- світове господарство та економічні явища і процеси, що відбуваються в ньому;
 - дані окремих країн про їх економічний розвиток;
 - процеси, які відбуваються у світовому господарстві.
12. *Основна функція ЄВРОСТАТУ:*
- забезпечувати потреби в інформації Європейського союзу;
 - накопичувати дані міжнародної статистики для країн Європи;
 - удосконалювати методологію статистичних служб країн Європи.
13. *Мета впровадження міжнародних стандартів статистики та обліку в Україні:*
- досягнути зіставності показників з іншими країнами;
 - удосконалити статистику та облік в Україні;
 - покращити рівень життя населення України.
14. *Мета розробки міжнародних стандартів статистики та обліку:*
- удосконалення методології статистики та обліку окремих країн;
 - полегшення роботи міжнародних організацій;
 - покращення зіставності показників розвитку окремих країн.
15. *Міжнародний стандарт статистики це:*
- рекомендації статистичного відділу ООН щодо визначення окремих показників розвитку країн;
 - документ, затверджений Економічною і соціальною Радою ООН, в якому надаються рекомендації щодо визначення змісту статистичних показників, їх класифікації і системи;
 - нормативний документ, розроблений статистичною комісією ООН для країн, територій, міжнародних організацій.
16. *Розробкою міжнародних статистичних стандартів в ООН займається:*
- Організація економічного співробітництва і розвитку;
 - Міжнародний статистичний інститут;
 - Статистичні органи ООН.
17. *Проекти на фінансування розробки міжнародних статистичних стандартів затверджуються:*
- Економічною і соціальною Радою ООН;
 - Статистичною комісією ООН;
 - на засіданні Генеральної Асамблеї ООН.
18. *Використовувати міжнародні статистичні стандарти повинні:*
- усі міжнародні статистичні організації;
 - статистичні підрозділи ООН;
 - статистичні служби окремих країн.
19. *За розробку міжнародних стандартів з економічної статистики відповідає:*
- Статистична комісія ООН;
 - Статистичний відділ ООН.
 - Управління з проблем економічної статистики Євростату.

20. *Роботу по розробці міжнародних стандартів обліку координує:*
- Міжурядова робоча група експертів ООН;
 - Комітет з міжнародних стандартів фінансової звітності;
 - Міжнародна федерація бухгалтерів.
21. *Виберіть з наведеного переліку міжнародний статистичний стандарт:*
- Система національних рахунків Голландії;
 - Керівництво зі складення платіжного балансу;
 - Міжнародні стандарти фінансової звітності.
22. *Методологія якого міжнародного статистичного стандарту лежить в основі побудови інших статистичних стандартів?*
- Система національних рахунків;
 - Керівництво зі складання платіжного балансу;
 - Міжнародні стандарти фінансової звітності.
23. *Джерело даних міжнародних статистичних публікацій:*
- дані усіх міжнародних організацій;
 - банки даних міжнародних статистичних організацій;
 - дані національних статистичних служб.
24. *Координатором випуску міжнародних статистичних публікацій є:*
- статистична комісія ООН;
 - статистичний відділ ООН;
 - Економічна і соціальна Рада ООН.
25. *Міжнародні публікації з міжнародної економічної статистики:*
- Статистичний щорічник ООН;
 - Демографічний щорічник ООН;
 - Щорічник статистики національних рахунків.
26. *Класифікації в міжнародній економічній статистиці це:*
- розподіл елементів сукупності за певною ознакою чи декількома атрибутивними ознаками, який розглядається як стандарт та затверджується Статистичною комісією ООН;
 - групування економічних об'єктів за певною ознакою;
 - агрегація інформації як у межах груп, так і в цілому по сукупності.
27. *Об'єктом міжнародної стандартної класифікації усіх видів економічної діяльності є:*
- види економічної діяльності господарюючих суб'єктів;
 - галузі економіки;
 - підприємства.
28. *Термін «продукція» в міжнародних стандартах з економічної статистики означає :*
- товари та послуги;
 - товари;
 - продукти.
29. *Об'єктом класифікації Гармонізованої системи опису та кодування товарів є :*
- всі товари, що обертаються у міжнародній торгівлі;
 - всі товари, що виробляються в світі;
 - всі товари, що обертаються в країнах ЄС.
30. *Об'єктом міжнародної класифікації COFOG є:*
- функції органів державного управління, які класифіковані за найбільш значимими аспектами діяльності уряду;

- b) органи державного управління;
- c) фінансові операції.

31. *Об'єктом класифікатору витрат на споживчі товари і послуги є:*

- a) види витрат на споживчі товари і послуги для індивідуального використання;
- b) споживчі товари і послуги ;
- c) витрат на споживчі товари домогосподарств.

32. *Головне призначення Міжнародної стандартної класифікації занять:*

- a) міжнародний підбір кадрів та регулювання довгострокової і короткострокової міграції працюючих між країнами;
- b) аналіз структури зайнятих в світі;
- c) допомога окремим країнам в побудові класифікації занять.

33. *Реєстри в міжнародних стандартах з економічної статистики рекомендується використовувати:*

- a) для покращення обліку;
- b) в рамках проведення статистичних обстежень;
- c) для управління економікою.

34. *Класифікації дозволяють:*

- a) упорядкувати інформацію про різні аспекти економічного процесу щоб забезпечити виявлення загальної картини та головних наслідків економічного процесу, а також структури економіки;
- b) упорядкувати інформацію про різні аспекти економічного процесу ;
- c) проаналізувати інформацію про структури економіки.

35. *На відміну від групувань класифікації:*

- a) розглядаються як стандарт та затверджуються Статистичною комісією ООН;
- b) побудовані за атрибутивними ознаками;
- c) забезпечують якісний аналіз структури економіки.

36. *Відповідно до затвердженого 28 сесією Статистичної комісії ООН стратегічного плану розробки та удосконалення економічних класифікацій основна вимога щодо створення системи взаємопов'язаних міжнародних класифікацій є:*

- a) визначення головних класифікацій, всі інші однорідні класифікації повинні бути перегруповані відповідно до концепції основних;
- b) усі класифікації повинні бути взаємопов'язані;
- c) базуватися на міжнародній стандартній класифікації усіх видів економічної діяльності.

37. *До функціональні класифікації, або класифікації витрат за цілями необхідно віднести:*

- a) Міжнародну стандартну класифікацію усіх видів економічної діяльності;
- b) Класифікацію функцій органів управління;
- c) Міжнародну стандартну класифікацію занять.

38. *Серед класифікацій занять і освіти головною визначена:*

- a) Міжнародна стандартна класифікація професій;
- b) Міжнародна стандартна класифікація занять;
- c) Міжнародна Стандартна Класифікація Освіти.

39. *Головною класифікацією усіх видів економічної діяльності визначена:*

- a) Міжнародна стандартна галузева класифікація усіх видів економічної діяльності;
- b) Загальна галузева класифікації усіх видів економічної діяльності в Європейському Співтоваристві;

- c) Північна американська галузева класифікаційна система.
40. У групі класифікацій товарів та послуг головною визначена:
- Класифікація основних продуктів;
 - Гармонізована система опису і кодування товарів;
 - Класифікація продукції за видами діяльності.
41. Базова модель міжнародної системи національних рахунків була розроблена:
- в 1954 році;
 - в 1968 році;
 - в 1993 році.
42. СНР 1968 року:
- не є міжнародною нормою;
 - є міжнародною нормою.
43. Європейська система інтегрованих економічних рахунків є:
- одним з варіантів модифікованої СНР;
 - самостійним міжнародним стандартом.
44. В СНР 1993 року сформульовані такі її функції:
- пасивна;
 - пасивна та активна;
 - активна .
45. Рахунки СНР-1993 можуть бути побудовані для:
- інституційних одиниць та секторів, операцій, інших країн світу, активів і пасивів, закладів та галузей, продуктів, економіки країни в цілому;
 - тільки для економіки країни в цілому;
 - тільки для секторів економіки країни.
46. Перелічити рахунки, які відносяться до рахунків нагромадження:
- Рахунок операцій з капіталом.
 - Рахунок виробництва.
 - Рахунок перерозподілу доходів у натурі.
 - Рахунок товарів і послуг.
 - Фінансовий рахунок.
 - Рахунок інших змін в обсязі активів.
 - Рахунок утворення доходу.
 - Рахунок переоцінки.
47. Назвати ресурсну частину рахунку операцій з капіталом:
- Зміни в активах.
 - Зміни в зобов'язаннях і чистому багатстві.
 - Чисте кредитування або чисте запозичення.
48. Назвати балансуєчу статтю рахунку операцій з капіталом:
- Зміни в активах.
 - Зміни в зобов'язаннях і чистому багатстві.
 - Чисте кредитування або чисте запозичення.
49. Зміна вартості фінансових інструментів в результаті зміни цін відображується рахунку:
- Рахунок виробництва.
 - Рахунок перерозподілу доходів у натурі.
 - Рахунок товарів і послуг.
 - Рахунок переоцінки.
 - Фінансовий рахунок.

f. Рахунок інших змін в обсязі активів.

g. Рахунок утворення доходу.

50. Позначте балансуючу статтю рахунку розподілу доходів:

- a) Валовий наявний дохід;
- b) Валовий прибуток/змішаний дохід;
- c) Поточні трансферти;
- d) Доходи від власності;
- e) Чистий прибуток.
- f) ВВП.

51. Визначити у переліку рахунків рахунки, які кореспондують з показниками рахунку виробництва:

- a) Рахунок утворення доходів;
- b) Рахунок розподілу доходів;
- c) Рахунок товарів та послуг;
- d) Рахунок використання доходів;
- e) Рахунок капіталу ;
- f) Рахунки решти світу.

52. Визначити у переліку рахунків рахунки, які кореспондують з показниками рахунку використання доходів:

- a) Рахунок виробництва;
- b) Рахунок утворення доходів;
- c) Рахунок розподілу доходів;
- d) Рахунок товарів та послуг;
- e) Рахунок капіталу;
- f) Рахунки решти світу.

53. Відмітити балансуючу статтю рахунку капіталу:

- a) Валове заощадження;
- b) Валове нагромадження;
- c) Чисті кредити (чисті борги);
- d) Валовий наявний дохід;
- e) Чисті закупівлі землі;
- f) Чистий прибуток.

54. Визначити вірну методику розрахунку показника «чистий внутрішній продукт»:

- a) ВВП мінус споживання основного капіталу;
- b) Сума валового випуску галузей економіки за мінусом суми проміжного споживання в цих галузях та мінус споживання основного капіталу;
- c) Валовий національний дохід мінус доходи резидентів від зайнятості і власності з-за кордону та додати доходи нерезидентів від зайнятості і власності, які отримані з ВВП даної країни;
- d) До валового національного доходу додати поточні трансферти з-за кордону.

55. Валові приватні інвестиції враховуються при розрахунку:

- a) ВВП за розподільчим методом;
- b) ВВП за методом кінцевого споживання;
- c) ЧВП за методом кінцевого споживання;
- d) наявного доходу;
- e) особистого доходу.

56. Заробітна плата враховується при розрахунку:

- a) ВВП за розподільчим методом;

- b) ВВП за методом кінцевого споживання;
- c) чистого експорту;
- d) чистих субсидій державним виробництвам;
- e) всі попередні відповіді невірні.

57. Для визначення внеску сектору «Уряд» у виробництво ВВП необхідно:

- a) розрахувати обсяг державних витрат на придбання товарів та послуг;
- b) визначити суму витрат держави на товари, що не відносяться до категорії послуг;
- c) врахувати державні витрати, пов'язані з придбанням лише кінцевого продукту, виключивши таким чином витрати держави на проміжні товари;
- d) врахувати витрати держави лише на товари споживання;
- e) всі перераховані відповіді невірні.

58. Повторний рахунок при визначенні ВВП і ЧВП виникає при складанні:

- a) чистої доданої вартості, створеної в добувній та обробній промисловості;
- b) приросту запасів борошномельної та в пекарській промисловості;
- c) виробництва залізної руди та чавуну;
- d) доданої вартості, створеної в пекарській промисловості та в її торгівельній мережі;
- e) загального обсягу придбаних товарів споживання та засобів виробництва.

59. Валовий прибуток та валові змішані доходи для економіки в цілому розраховуються шляхом :

- a) віднімання з ВВП вартості оплати праці найманих працівників, інших податків на виробництво та додаванням інших субсидій на виробництво;
- b) віднімання з ВВП вартості оплати праці найманих працівників, податків на виробництво та імпорт та додаванням інших субсидій на виробництво та імпорт;
- c) віднімання з ВВП вартості оплати праці найманих працівників, субсидій на виробництво та імпорт та додаванням податків на виробництво та імпорт.

60. Сума валової доданої вартості всіх секторів економіки та чистих податків на продукти є:

- a) валовим національним доходом;
- b) валовим наявним доходом;
- c) валовим внутрішнім продуктом;
- d) сальдо первинних доходів.

61. Якщо просумувати сальдо первинних доходів всіх секторів економіки, враховуючи розрахунки з іншим світом та відняти споживання основного капіталу, то отримаємо:

- a) валовий національний доход;
- b) валовий національний наявний доход;
- c) чистий національний доход;
- d) чистий національний наявний доход.

62. ВВП за виробничим методом розраховується шляхом:

- a) віднімання з валового випуску всіх секторів економіки проміжного споживання та чистих податків на виробництво та імпорт;
- b) віднімання з валового випуску всіх секторів економіки проміжного споживання та додавання чистих податків на продукти та імпорт;
- c) віднімання з валового випуску всіх секторів економіки проміжного споживання та додавання чистих податків на виробництво та імпорт;
- d) віднімання з валового випуску сальдо первинних доходів.

63. ВВП за виробничим методом розраховується шляхом:

а) віднімання з валового випуску всіх секторів економіки проміжного споживання, споживання основного капіталу та додавання чистих податків на продукти та імпорт;

б) віднімання з валового випуску всіх секторів економіки проміжного споживання, чистих податків на продукти та імпорт та додавання споживання основного капіталу;

с) віднімання з валового випуску сальдо первинних доходів та споживання основного капіталу.

64. ВВП розподільчим методом розраховується як:

а) сума оплата праці найманих працівників, валового прибутку / змішаного доходу та чистих податків на виробництво та імпорт;

б) сума оплата праці найманих працівників, валового прибутку / змішаного доходу, податків на виробництво та імпорт та субсидій на виробництво та імпорт;

с) сума витрат на кінцеве споживання в цілому по економіці, валового нагромадження та чистого експорту.

65. ВВП методом кінцевого споживання розраховується як:

а) сума оплата праці найманих працівників, валового прибутку / змішаного доходу та чистих податків на виробництво та імпорт;

б) сума витрат на кінцеве споживання в цілому по економіці, валового нагромадження та чистого експорту товарів та послуг;

с) сума витрат на кінцеве споживання в цілому по економіці, валового нагромадження, експорту та імпорту товарів та послуг.

66. Валовий національний доход розраховується як:

а) сума ВВП, сальдо первинних доходів та сальдо поточних трансфертів отриманих від іншого світу/ переданих іншому світові;

б) сума ВВП та сальдо поточних трансфертів отриманих від іншого світу/ переданих іншому світові;

с) сума ВВП та сальдо первинних доходів отриманих від іншого світу/ переданих іншому світові.

67. Валовий національний наявний доход розраховується як:

а) сума ВВП та сальдо поточних трансфертів отриманих від іншого світу/ переданих іншому світові;

б) сума валового національного доходу та сальдо поточних трансфертів отриманих від іншого світу/ переданих іншому світові;

с) різниця валового національного доходу та сальдо поточних трансфертів отриманих від іншого світу/ переданих іншому світові.

68. Валове нагромадження це:

а) сума валової доданої вартості всіх галузей економіки, включаючи чисті податки на продукти;

б) частина доданої вартості, що залишається у виробника після вирахування витрат, пов'язаних з оплатою праці найманих працівників та чистих податків на виробництво та імпорт;

с) доходи, що отримують інституціональні одиниці від участі у виробництві та від власності;

д) доход, який спрямовується на кінцеве споживання та заощадження;

е) сума витрат всіх секторів економіки на кінцеве споживання, валове нагромадження та чистого експорту;

ф) частина наявного доходу, яка не витрачена на кінцеве споживання;

g) сума витрат на валове нагромадження основного капіталу, приріст матеріальних оборотних засобів та чисте придбання цінностей.

69. *В рахунках нагромадження відображаються такі економічні операції:*

a) операції, які відносяться до придбання, використання та вибуття об'єктів, що продовжують функціонувати і в наступних періодах.

b) економічні операції, які завершуються протягом звітного періоду.

c) операції, які відносяться до придбання, використання та вибуття активів.

70. *Витрати на кінцеве споживання охоплюють:*

a) витрати на кінцеве споживання уряду, домашніх господарств, некомерційних організацій, що обслуговують домашні господарства та валове нагромадження;

b) витрати на кінцеве споживання уряду, домашніх господарств, некомерційних організацій, що обслуговують домашні господарства;

c) валове нагромадження та заощадження.

71. *За даними рахунку товарів та послуг ВВП можна розрахувати:*

a) виробничим, розподільчим методами та методом кінцевого споживання;

b) виробничим та розподільчим методами;

c) виробничим методом та методом кінцевого споживання.

72. *Рахунок, що характеризує витрати та результати економічних одиниць на стадії виробництва товарів та послуг, має назву:*

a) рахунок виробництва;

b) рахунок утворення доходів;

c) рахунок розподілу первинного доходу;

d) рахунок товарів і послуг;

e) рахунок використання наявного доходу;

f) рахунок капіталу.

73. *Сектор, основною функцією якого є ринкове виробництво товарів і нефінансових послуг за цінами, які покривають витрати виробництва і дають прибуток :*

a) сектор нефінансові корпорації;

b) сектор фінансові корпорації;

c) сектор загального державного управління;

d) сектор домашніх господарств;

e) сектор некомерційних організацій, що обслуговують домашні господарства.

74. *Серед запропонованого переліку виділити балансуючі статті рахунків поточних операцій, які складаються для національної економіки.*

a) Валова додана вартість.

b) Валовий прибуток та валові змішані доходи.

c) Валовий національний дохід.

d) Сальдо первинних доходів.

e) Валовий внутрішній продукт.

f) Валовий наявний дохід.

g) Валове заощадження.

h) Валовий національний наявний дохід.

75. *Результати міжнародних зіставлень використовуються:*

a) міжнародними організаціями ;

b) національними державними органами і неурядовими організаціями різних країн;

c) вченими для аналітичних і практичних робіт.

76. Основні розбіжності статистичних показників економіки окремих країн:

- a) у відборі одиниць спостереження;
- b) в методах збору і обробки даних;
- c) в незіставності часових рядів показників.

77. У практиці міжнародних зіставлень вимога характерності ваг є:

a) ваги, використовувані у формулах для зважування величин, що індексуються, повинні бути максимально характерні для економіки країн, що зіставляються;

b) ваги, використовувані у формулах для зважування величин, що індексуються, повинні бути виражені в єдиній валюті.

78. У практиці міжнародних зіставлень вимога незалежності від вибору базисної країни є:

a) на результат зіставлення показників країн не повинно впливати рішення про те, яка країна розглядається в даному зіставленні як базисна;

b) в яких одиницях вимірюються показники базисної країни .

79. У практиці міжнародних зіставлень вимога транзитивності є:

a) необхідність чіткого узгодження результатів зіставлень для усіх пар країн, що беруть участь у багатобічному зіставленні;

b) перехід від методології розрахунку однієї країни до другої.

80. У практиці міжнародних зіставлень вимога оберненості факторів є:

a) добуток індексів цін і фізичного об'єму, отриманих в результаті зіставлення незалежно один від одного, повинен дорівнювати індексу вартості;

b) фактори можна замінювати аналогами.

81. У практиці міжнародних зіставлень вимога адитивності є отримані в результаті зіставлень:

a) індекси (цін або фізичного об'єму) повинні бути внутрішньо узгодженими;

b) індекси (цін або фізичного об'єму) можна складати.

82. Метод «перехідних ключів» використовується:

a) для усунення відмінностей між національними показниками і аналогічними показниками міжнародного стандарту;

b) для переходу від методології розрахунку показників однієї країни до іншої;

c) для зіставності структури показників часових рядів по окремих країнах.

83. Показники в розрахунку на 1 особу по окремих районах розраховують:

a) для міжнародного порівняння інтенсивності якогось явища;

b) для порівняння значень показників окремих країн у світовому підсумку;

c) для міжнародного порівняння їх соціально – економічного розвитку;

84. Джерело даних для міжнародних зіставлень:

a) дані національних статистичних служб;

b) часові ряди показників в базах даних міжнародних організацій;

c) публікації міжнародних організацій.

85. Різниця між часовими та територіальними міжнародними зіставленнями полягає у:

a) об'єкті дослідження;

b) тому що, часові зіставлення використовують дані за період часу, а територіальні на момент часу;

c) меті дослідження (територіальні вивчають структуру явищ, а часові – тенденції розвитку).

86. Об'єктом Програми міжнародних зіставлень ООН є:

a) всі елементи ВВП;

- b) б) обсяг кінцевого споживання ВВП та його основних компонентів;
- с) в) товари та послуги і ціни на них.

87. *Мета програми міжнародних зіставлень ООН:*

- a) перерахунок основних компонентів ВВП в єдину валюту;
- b) відбір репрезентативних товарів та послуг-представників;
- с) визначення рівня життя населення в країнах, які порівнюються.

88. *Основний метод, що використовувався в програмі міжнародних зіставлень ООН за 1993 рік:*

- a) «зірковий» метод;
- b) парних порівнянь країн;
- с) багатокраїнних порівнянь.

89. *Місце України по результатах Програми міжнародних зіставлень 1993 р.*

- a) 10;
- b) 17;
- с) 27.

90. *Спеціалісти міжнародних статистичних служб при відсутності даних від країни застосовують:*

- a) метод експертних оцінок;
- b) метод екстраполяції даних за попередній період;
- с) в часовому ряді цієї країни ставиться позначка «...».

2.3. Комплексне практичне індивідуальне завдання

Комплексне практичне індивідуальне завдання з дисципліни «Міжнародна статистика» виконується самостійно кожним студентом на основі сформованого випадковим чином вибіркового масиву вихідних (первинних) даних, оформлених у вигляді статистичної таблиці. КПЗ охоплює усі основні теми дисципліни «Міжнародна статистика». Метою виконання КПЗ є оволодіння навичками застосування статистичних методів в процесі статистичного дослідження міжнародних економічних процесів. КПЗ оформлюється у відповідності з встановленими вимогами. При виконанні та оформленні КПЗ студент може використовувати комп'ютерну техніку, зокрема Microsoft Excel. Кожен з шести пунктів КПЗ оцінюється за 100-бальною шкалою, а також визначається підсумкова оцінка (як середня арифметична з шести проміжних оцінок). Виконання КПЗ є одним із обов'язкових складових модулів залікового кредиту з міжнародної статистики.

Варіант КПЗу з дисципліни «Міжнародна статистика»

ЗАДАЧА 1

Відомі наступні дані (млрд. грн.):

Показник	Випуск	Проміжне стажування	Оплата праці найманих працівників	Податки за винятком субсидій	Валовий прибуток, змішаний дохід
1	2	3	4	5	6
Виробництво товарів	139,652	95,582	23,601	4,183	16,286
Виробництво послуг	85,951	39,207	23,765	2,004	20,975
Оплата послуг фінансових	x	1,784	x	x	-1,784
Податки за винятком субсидій на продукти	14,839	x	x	14,839	x

Необхідно розрахувати:

- валову додану вартість;
- валовий внутрішній продукт виробничим та розподільчим методами;
- структуру валового внутрішнього продукту на стадії його розподілу.

ЗАДАЧА 2

Відомі наступні дані за звітний рік (млн. г. о.):

Випуск (в основних цінах)	204421
Проміжне споживання	123354
Податки за виключенням субсидій на продукти	12298
Споживання основного капіталу	(-17342)

Необхідно розрахувати:

1. Балансуючу статтю рахунку виробництва – ВВП (у ринкових цінах).
2. Чистий внутрішній продукт.

ЗАДАЧА 3

Відомі наступні дані за звітний рік (у фактичних цінах, млн. г. о.):

ВВП (у ринкових цінах)	93365
Споживання основного капіталу	17342
Оплата праці найманих робітників	45391
у тому числі:	
- заробітна плата	32394
- фактичні внески наймачів на соціальне страхування	11772
- умовно обчислені внески наймачів на соціальне страхування	1225
Податки на виробництво та імпорт	21059
Субсидії на виробництво та імпорт	-2991

Необхідно розрахувати:

1. Балансуючу статтю рахунку утворення доходу – валовий прибуток / валовий дохід.
2. Показник чистий прибуток / змішаний дохід.

ЗАДАЧА 4

Визначити середній паритет купівельної спроможності (ПКС) валюти країн А та Б за наступними даними:

Статті	Вартість у національній валюті (млн. грн.)		ПКС за статтями
	Країна А	Країна Б	
1. Кінцеві споживчі витрати.	15900	3410	4,2
2. Споживчі витрати органів управління.	3420	870	4,1
3. Валове нагромадження основного капіталу.	5430	1340	3,9
4. Приріст запасів.	+280	+45	6,4
5. Сальдо зовнішньої торгівлі.	+190	+35	5,2

ЗАДАЧА 5

На основі даних, наведених в таблиці, розрахуйте територіальні індекси цін експорту:

Товар	Країна А		Країна Б	
	Ціна, дол. США	Кількість, тис. т.	Ціна, дол.	Кількість, тис. т.
С	10	100	12	300
Д	7	400	5	200

ЗАДАЧА 6

За наведеними даними, млрд. дол. США, для кожної країни необхідно визначити характеристики рівня розвитку та збалансованості зовнішньої торгівлі:

Країни	Валовий внутрішній продукт	Експорт товарів і послуг	Імпорт товарів і послуг
А	22,5	3,61	3,8
Б	42,6	6,39	6,14

ЗАДАЧА 7

В області середньорічна чисельність населення становить 347286 осіб. За рік прибуло 2023 осіб, а вибуло – 2188.

Необхідно визначити:

- сальдо міграції;
- валову міграцію;
- коефіцієнт інтенсивності міграції.

ЗАДАЧА 8

Показники	Базовий рік	Звітний рік
ВВП	53639	80472
Грошова маса (M2)	6930	9364
Готівка в обігу	4682	6315

Необхідно визначити:

- 1) швидкість обігу грошової маси;
- 2) швидкість обігу готівки;
- 3) частку готівки в загальному обсязі грошової маси;
- 4) абсолютну зміну швидкості обігу грошової маси за рахунок зміни:
 - а) кількості оборотів готівки;
 - б) частка готівки в загальному обсязі грошової маси.

2.4. Перелік питань для складання іспиту з дисципліни «Міжнародна статистика»

1. Предмет міжнародної економічної статистики.
2. Основні етапи розвитку міжнародної статистики.
3. Сучасний стан глобальної статистичної системи.
4. Міжнародні економіко-статистичні стандарти.
5. Критичні проблеми економічної статистики.
6. Роль статистики у формуванні інформаційної інфраструктури світової економіки.
7. Міжнародні класифікації видів економічної діяльності (КВЕД).
8. Міжнародні класифікації продукції.
9. Міжнародні функціональні класифікації (витрат за цілями).
10. Міжнародні класифікації занять, професій і освіти.
11. Міжнародний досвід побудови системи статистичних реєстрів.
12. Етапи розвитку міжнародної системи національних рахунків.
13. Загальна характеристика СНР ООН 1993 року.
14. СНР ООН: інтегровані економічні рахунки та їх компоненти.
15. СНР ООН: рахунки поточних операцій.
16. СНР ООН: рахунки нагромадження.
17. СНР ООН: баланси активів та пасивів.
18. СНР ООН: рахунок товарів та послуг.
19. СНР ООН: рахунки іншого світу.
20. Етапи проведення міжнародних зіставлень.
21. Основні методи міжнародних зіставлень валового внутрішнього продукту.
22. Метод ЕКШ.
23. Метод Гірі-Каміса.
24. Метод Герарді і Уолша.
25. Система показників, джерела інформації й публікації міжнародної статистики промисловості.
26. Порівнюваність складу промисловості окремих країн.
27. Показники рівня промислового виробництва.
28. Міжнародні зіставлення показників результатів промислового виробництва.
29. Міжнародні зіставлення показників продуктивності праці в промисловості.
30. Індекси промислового виробництва.
31. Статистична оцінка імпорту та експорту.
32. Система показників міжнародної торгівлі.
33. Статистика міжнародної торгівлі товарами.
34. Статистика міжнародної торгівлі послугами.
35. Основні види цін, які застосовуються в міжнародній статистиці торгівлі.
36. Статистичні публікації ООН з міжнародної торгівлі.
37. Джерела статистичної інформації міжнародних фінансових організацій.
38. Основи міжнародного стандарту в галузі статистики державних фінансів.
39. Загальна характеристика міжнародного стандарту з грошово-кредитної статистики.
40. Фінансова статистика.

41. Статистика платіжного балансу.
42. Показники світового ринку валют і цінних паперів.
43. Методи розрахунку валютних курсів.
44. Статистичний аналіз інфляції у світовій економіці.
45. Об'єкт, завдання та система показників статистичного населення.
46. Статистика чисельності, розміщення і складу населення.
47. Статистика природного руху населення.
48. Статистика міграції населення.
49. Показники відтворення населення.
50. Джерела статистичної інформації про населення.
51. Демографічні прогнози.
52. Система показників і джерела інформації міжнародної статистики сільського господарства.
53. Міжнародні зіставлення продукції сільського господарства.
54. Міжнародні зіставлення продуктивності праці у сільському господарстві.
55. Статистика лісового господарства.
56. Статистика економічної активності населення.
57. Статистика зайнятості.
58. Статистика неформальної зайнятості.
59. Вимірювання затрат праці і використання робочого часу.
60. Статистика безробіття.

2.5. Приклади розв'язків типових задач з дисципліни «Міжнародна статистика»

Задача 1

Практичний блок (задача):

Відомі наступні дані (млрд. грн.):

Показник	Випуск	Проміжне стажування	Оплата праці найманих працівників	Податки за винятком субсидій	Валовий прибуток, змішаний дохід
1	2	3	4	5	6
Виробництво товарів	139,652	95,582	23,601	4,183	16,286
Виробництво послуг	85,951	39,207	23,765	2,004	20,975
Оплата послуг фінансових посередників	x	1,784	x	x	-1,784
Податки за винятком субсидій на продукти	14,839	x	x	14,839	x

Необхідно розрахувати:

- валову додану вартість;
- валовий внутрішній продукт виробничим та розподільчим методами;
- структуру валового внутрішнього продукту на стадії його розподілу.

Розв'язок:

$$ВДВ = \sum (\text{Випуск} - \text{ПС}) = (139,652 - 95,582) + (85,951 - 39,207) + (0 - 1,784) = 89,03 \text{ млрд. грн.}$$

$$\text{ВВП (виробничим методом)} = \sum \text{ВДВ} + \text{Чисті податки на продукти та імпорт} = 89,03 + 14,839 = 103,869 \text{ млрд. грн.}$$

$$\text{ВВП (розподільчим методом)} = \sum \text{Первинних доходів} = (23,601 + 4,183 + 16,286) + (23,765 + 2,004 + 20,975) + (-1,784) + 14,839 = 103,869 \text{ млрд. грн.}$$

$$\begin{aligned} \text{Частка оплати праці найманих працівників} &= \\ &= \frac{\sum \text{Оплати праці найманих працівників}}{\text{ВВП}} = \frac{23,601 + 23,765}{103,869} \times 100\% = 45,6\% \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} \text{Частка податків за винятком субсидій, пов'язаних з виробництвом} &= \\ &= \frac{\sum \text{Податків за винятком субсидій}}{\text{ВВП}} = \frac{4,183 + 2,004 + 14,839}{103,869} \times 100\% = 20,2\% \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} \text{Частка валового прибутку, змішаного доходу} &= \\ &= \frac{\sum \text{Валового прибутку}}{\text{ВВП}} = \frac{16,286 + 20,975 + (-1,784)}{103,869} \times 100\% = 34,2\% \end{aligned}$$

Висновки: оплата праці найманих працівників у ВВП країни становила 45,6 %, податки за винятком субсидій, пов'язаних з виробництвом – 20,2 %, а валовий прибуток, змішаний дохід – 34,2 %.

Задача 2

Практичний блок (задача):

Відомі наступні дані за звітний рік (млн. г. о.):

Випуск (в основних цінах)	204421
Проміжне споживання	123354
Податки за виключенням субсидій на продукти	12298
Споживання основного капіталу	(-17342)

Необхідно розрахувати:

3. Балансуючу статтю рахунку виробництва – ВВП (у ринкових цінах).
4. Чистий внутрішній продукт.

Розв'язок:

Рахунок виробництва має такий вигляд:

РАХУНОК ВИРОБНИЦТВА

<i>Використання.</i>	<i>Ресурси.</i>
<i>P.2. Проміжне споживання. V.lg. Валова додана вартість (у ринк цінах). K.1. Споживання основного капіталу. V.in. Чиста додана вартість.</i>	<i>P.1. Випуск продукції (в основних цінах).</i>

Величині валової доданої вартості (у ринкових цінах) дорівнює:

$$V.lg. = P.1. - P.2. = 204421 + 12298 - 123354 = 93365$$

Чистий внутрішній продукт:

$$V.in. = 93365 - 17342 = 76023$$

Задача 3

Практичний блок (задача):

Відомі наступні дані за звітний рік (у фактичних цінах, млн. г. о.):

ВВП (у ринкових цінах) 93365

Споживання основного капіталу 17342

Оплата праці найманих робітників 45391

у тому числі:

- заробітна плата 32394
- фактичні внески наймачів на соціальне страхування 11772
- умовно обчислені внески наймачів на соціальне страхування 1225

Податки на виробництво та імпорт 21059

Субсидії на виробництво та імпорт -2991

Необхідно розрахувати:

3. Балансуючу статтю рахунку утворення доходу – валовий прибуток / валовий дохід.

4. Показник чистий прибуток / змішаний дохід.

Розв'язок :

Рахунок утворення доходу має такий вигляд:

РАХУНОК УТВОРЕННЯ ДОХОДІВ

<i>Використання.</i>	<i>Ресурси.</i>
<i>D.1. Оплата праці робітників. D.2. Податки на виробництво та імпорт. D.3. Субсидії (-). V.2. / V.3. Прибуток та аналогічні доходи / Змішаний дохід</i>	<i>V.1. Валова додана вартість.</i>

$$\text{Валовий прибуток / Змішаний дохід} = V.2. / V.3. = V.1. - (D.1. + D.2. - D.3.) = 93365 - (45391 + 21059 - 2991) = 29906$$

$$\text{Чистий прибуток / змішаний дохід} = 29906 - 17342 = 12564.$$

Задача 4

Практичний блок (задача):

Визначити середній паритет купівельної спроможності (ПКС) валюти країн А та Б за наступними даними:

Статті	Вартість у національній валюті (млн. грн.)		ПКС за статтями
	Країна А	Країна Б	
5. Кінцеві споживчі витрати.	15900	3410	4,2
6. Споживчі витрати органів управління.	3420	870	4,1
7. Валове нагромадження основного капіталу.	5430	1340	3,9
8. Приріст запасів.	+280	+45	6,4
5. Сальдо зовнішньої торгівлі.	+190	+35	5,2

Розв'язок:

Середній ПКС за структурою країни А:

$$ПКС_A = \frac{15900 \times 4,2 + 3420 \times 4,1 + 5430 \times 3,9 + 280 \times 6,4 + 190 \times 5,2}{15900 + 3420 + 280 + 190} = 4,154$$

Середній ПКС за структурою країни Б:

$$ПКС_B = \frac{3410 \times 4,2 + 870 \times 4,1 + 1340 \times 3,9 + 45 \times 6,4 + 35 \times 5,2}{3410 + 870 + 1340 + 45 + 35} = 4,138$$

Висновки: середній ПКС країни А більший середнього ПКС країни Б. Це означає, що для купівлі у базисній країні стандартного набору товарів і послуг країною А, її витрати більше витрат країни Б на придбання того ж кошику товару в $4,154 / 4,138 = 1,004$ рази.

Задача 5

Практичний блок (задача):

На основі даних, наведених в таблиці, розрахуйте територіальні індекси цін експорту.

Товар	Країна А		Країна Б	
	Ціна, дол. США	Кількість, тис. т.	Ціна, дол. США	Кількість, тис. т.
С	10	100	12	300
D	7	400	5	200

Розв'язок:

Оскільки, товарна структура експорту за країнами різниться, то для забезпечення однозначності результатів порівняння, необхідно застосовувати спільні для обох країн ваги. В даному випадку такою спільною вагою може бути сумарний обсяг продажу ($f_A + f_B$). За таким варіантом зважування:

$$I_{A/B} = \frac{\sum X_A f_{(A+B)}}{\sum X_B f_{(A+B)}} = \frac{10 \times 400 + 7 \times 600}{12 \times 400 + 5 \times 600} = \frac{8200}{7800} = 1,051$$

$$I_{B/A} = \frac{\sum X_B f_{(A+B)}}{\sum X_A f_{(A+B)}} = \frac{12 \times 400 + 5 \times 600}{10 \times 400 + 7 \times 600} = \frac{7800}{8200} = 0,951$$

$$\sum X_A f_{(A+B)} = 10 \times 400 + 7 \times 600 = 8200$$

Висновки: ціни країни А вищі за ціни країни В у середньому на 5,1 %, відповідно ціни країни В нижчі за ціни країни А на 4,9 %.

ГЛОСАРІЙ ТЕРМІНІВ З ДИСЦИПЛІНИ «МІЖНАРОДНА СТАТИСТИКА»

Агрегати грошової маси (monetary aggregates) - показники, що відображають обсяг і структуру грошової маси. До них відносяться М0- сума грошей в обігу і касової готівки банків у Центральному банку; М1 - складається з М0 плюс сума вкладів до запитання плюс готівка в кредитних установах; М2 - включає М1, а також депозити населення в ощадних банках; М3 - включає М2 і всі депозити в кредитних установах; М4 являє собою М3 з додаванням акцій, облігацій, векселів, юридичних і фізичних осіб.

Акцизи (excise) - непрямі податки на юридичних осіб. Об'єктом акцизного оподаткування є товари, перелік яких затверджується в законодавчому порядку (головним чином, алкоголь, тютюн, пальне і т.д.). В окремих країнах акцизом обкладається видобуток мінеральних ресурсів (природний газ, нафта, газовий конденсат, дорогоцінні камені і метали). Акцизи є одним з важливих джерел поповнення державного бюджету.

Акція (share) - цінний папір, що дає її власнику право на отримання доходу у вигляді дивідендів, що виплачуються акціонерним товариством. Розрізняють акції звичайні та акції привілейовані. Власники звичайних акцій мають право голосу, але не мають гарантій на виплату дивідендів. Привілейовані акції гарантують виплату дивідендів у розмірі, встановленому статутом акціонерного товариства, але не мають права голосу. Розмір і порядок виплати дивідендів встановлюється щорічним зборами акціонерів.

Амортизація (amortization) - грошовий вираз зносу основного капіталу. Величина амортизації визначається на основі норм амортизаційних відрахувань, які встановлюються фінансовими органами країни. Амортизація є найважливішим компонентом споживання основного капіталу. Поряд з цим вона служить основним джерелом фінансування капіталовкладень. Амортизація включається до складу валових капіталовкладень, але не входить до складу чистих капіталовкладень.

Оренда (lease) - передача (отримання) майна у тимчасове користування його власником орендарю за певну винагороду - орендну плату. Орендна плата може носити як грошову, так і натуральну форму.

Балансова вартість (історична вартість, облікова вартість, первісна вартість) (book value) - вартість майна, зазначена в бухгалтерському балансі. Включає всі витрати з придбання (виготовлення), транспортування, монтажу та вводу в дію основного капіталу.

Бартер (barter) - торгівля товарами та послугами без використання грошових коштів. У цьому випадку товари та послуги обмінюються безпосередньо на інші товари і послуги на основі бартерного договору.

Безробіття (unemployment) - явище, при якому частина працездатного населення, не має роботи і шукає роботу. Розрізняють офіційне безробіття (чисельність осіб, які шукають роботу і зареєстровані в органах працевлаштування) та осіб, які шукають роботу (включає офіційне безробіття та осіб, які шукають роботу самостійно).

Біржа (exchange) - фінансова установа, яка здійснює регулярну торгівлю цінними паперами (фондова біржа), валютою (валютна біржа) або певними цінними видами товарів (товарна біржа).

Валовий внутрішній продукт (ВВП) (gross domestic product) - вартість сукупності матеріальних благ і послуг, створених в економіці країни за певний період, за вирахуванням їх проміжного споживання.

ВВП на стадії кінцевого використання (GDP expenditure based) - сума фонду накопичення, фонду споживання і приросту оборотного капіталу. Розраховується двома методами: а) як сума кінцевих доходів всіх учасників економічної діяльності; б) як сума фонду споживання, фонду накопичення та сальдо зовнішньої торгівлі товарами і послугами (експорт за вирахуванням імпорту).

ВВП на стадії виробництва (GDP output based) - сума валової доданої вартості всіх галузей і секторів економіки в ринкових цінах. Являє собою різницю між валовим випуском і проміжним споживанням. Може бути розрахований в факторних, основних і ринкових цінах.

ВВП на стадії розподілу (GDP income based) - сума виробничих доходів учасників економічної діяльності. Включає оплату праці (доходи домашніх господарств); чисті непрямі податки (доходи держави); валовий прибуток, валовий результат експлуатації (доходи виробників).

Валовий випуск (gross output) - узагальнюючий показник результатів економічної діяльності. Являє собою вартість сукупності матеріальних благ і послуг, створених в економіці країни за певний період. Є вихідним показником для розрахунку ВВП та інших економічних агрегатів.

Валовий національний дохід (gross national income) - це ВВП плюс сальдо факторних доходів з-за кордону. Валовий національний дохід є ідентичною категорією валовому національному продукту - показнику, який використовується в ранніх версіях СНС.

Валовий національний продукт (gross national product) - узагальнюючий показник економічної діяльності країни. Розраховується як ВВП за вирахуванням факторних доходів, сплачених іноземними економічними одиницями, з додаванням факторних доходів, одержаних вітчизняними економічними одиницями з-за кордону.

Валовий національний наявний дохід (gross national disposable Income) - валовий національний дохід плюс сальдо поточних трансфертів з-за кордону. Відображає суму кінцевих доходів, яку дана країна може використовувати на споживання і заощадження.

Валове нагромадження капіталу (gross capital formation) - сума валового нагромадження постійного капіталу і приросту оборотного капіталу. Відображає результати процесу накопичення в економіці. До його складу входить валове нагромадження постійного капіталу, приріст матеріальних запасів, приріст цінностей. Цей показник відображає реальні можливості розширення масштабів економічної діяльності.

Валове нагромадження основного капіталу (gross fixed capital formation) - всі надходження основного капіталу за вирахуванням його вибуття, а також витрати, пов'язані з поліпшенням земель.

Валюта (currency) - грошова одиниця країни, що використовується в міжнародних розрахунках (національна валюта) або грошові знаки іноземних держав (державна валюта). Розрізняють валюту вільно конвертовану, частково конвертовану і неконвертовану (замкнуту). Вільно конвертована валюта не має обмежень по поточних операціях платіжного балансу (наприклад, євро чи американський долар). Частково конвертована валюта має певні обмеження в цих операціях. Замкнута валюта використовується тільки в межах даної країни.

Валютний паритет (currency parity) - співвідношення між двома валютами. В даний час валютний паритет встановлюється на базі долара США або євро. Визначення валютного паритету носить формальний характер. Для практичних розрахунків при здійсненні міжнародних зіставлень використовують паритет купівельної спроможності валют.

Зовнішня заборгованість, зовнішній борг (external debt) - сума боргових зобов'язань даної країни перед іноземними кредиторами, що підлягає погашенню в терміни, встановлені кредитним договором.

Відновлювальна вартість основного капіталу (вартість заміни основного капіталу) (replacement value offixed assets) - вартість відтворення основного капіталу в сучасних умовах ціноутворення. Відображає реальну вартість виробництва (придбання) даного виду основного капіталу в даний момент. Відновлювальна вартість існуючого основного капіталу визначається шляхом проведення його переоцінки.

Світовий банк (World Bank) - група спеціалізованих фінансових установ ООН, що включає Міжнародний банк реконструкції та розвитку, Міжнародну асоціацію розвитку, Міжнародне агентство з гарантування інвестицій. Основна функція організацій, що входять у Всесвітній банк, полягає в акумулюванні грошових коштів, наявних на світовому ринку капіталів, і представлення їх на умовах кредиту країнам, що розвиваються, і країнам з перехідною економікою.

Світова організація торгівлі (World Trade Organization) - міжнародна організація торгівлі, що визначає права та обов'язки урядів країн - членів цієї організації. Основна мета діяльності СОТ - всемірне сприяння розвитку міжнародної торгівлі. З цією метою використовується ряд заходів, основними серед яких є: послідовне зниження митних тарифів для країн - членів організації; встановлення для них режиму найбільшого сприяння або національного режиму; використання переважно тарифних засобів захисту національного ринку; ліквідація державних субсидій на експорт тощо.

Готова продукція (finished goods) - продукція, процес виготовлення якої даним виробником закінчений і яка призначена для відпустки на сторону. Моментом готовності продукції вважається її прийняття відділом технічного контролю. Готова продукція забезпечена необхідною документацією, що підтверджує її призначення, якість та порядок її використання.

Державний бюджет (government budget) - централізований фонд грошових коштів, формований для фінансового забезпечення заходів держави, пов'язаних з виконанням завдань і функцій, що стоять перед країною. Являє собою плановий кошторис доходів та витрат держави. Бюджет може бути дефіцитним (витрати перевищують доходи) і профіцитним (доходи перевищують витрати). У деяких країнах встановлюється обмеження на дефіцит держбюджету (наприклад, у країнах ЄС встановлена межа дефіциту держбюджету в розмірі не більше 3% від величини ВВП).

Грошова маса (money supply) – кількість грошей в обігу на визначену дату або за певний період. Функціонування національної економіки залежить від обсягу грошової маси. Державне регулювання грошової маси здійснюється шляхом додаткової емісії або вилучення грошей з обігу. Порушення співвідношення між грошовою масою і сукупністю товарів і послуг призводить до інфляції або дефляції.

Депозит (deposit) - грошові кошти клієнтів, що приймаються фінансовими установами на зберігання на певних умовах.

Дефлятор (deflator) - індекс цін, використовуваний для перерахунку вартісних економічних показників з поточних цін в постійні. Його величина розраховується шляхом ділення показника в поточних цінах (номінальний показник) до цього ж показника у порівнянних цінах (реальний показник).

Дефляція (deflation) - стійке падіння цін на товари та послуги в економіці. Має місце тоді, коли зростання виробництва товарів і послуг відбувається швидше зростання грошової маси в обігу. Для боротьби з дефляцією використовують зазвичай такі методи, як зростання державних витрат, зниження податків і додаткова емісія грошей.

Додана вартість (value added) - основний показник економічного розвитку країни та її регіонів. Може бути розрахована трьома методами: а) виробничим - як різниця між вартістю матеріальних благ і послуг, створених в економіці за певний період, і вартістю проміжного споживання цих благ і послуг; б) розподільним - як сума первинних (виробничих) доходів учасників економічної діяльності: оплати праці, чистих непрямих податків і валового прибутку (валових змішаних доходів); в) методом кінцевого використання - як сума кінцевих доходів учасників економічної діяльності або як вартість фонду невиробничого споживання, фонду накопичення та сальдо експорту та імпорту благ і послуг. Додана вартість може бути розрахована з урахуванням споживання основного капіталу (валовий внутрішній продукт) і без урахування цього споживання (національний дохід).

Борг державний (national debt) - боргове зобов'язання даної держави перед іноземними резидентами (державами, юридичними та фізичними особами), що виникають з державних позик, отриманих кредитів і позик, а також прийнятих на себе зобов'язань третіх осіб. Збільшення державного боргу - один із засобів покриття дефіциту державного бюджету. Залежно від терміну погашення державні боргові зобов'язання можуть бути короткостроковими (до року), середньостроковими (від року до 5 років) і довгостроковими (понад 5 років).

Доларовий стандарт (dollar standart) - світова валютна система, заснована на використанні долара США як універсальної валюти. До серпня 1971 долар вільно обмінювався на золото за курсом 35 доларів за трійську унцію золота. В даний час долар США втратив статус резервної валюти, але зберігає лідируючі позиції як основний міжнародний резервний і платіжний засіб. Однак долар США відчуває зростаючий тиск з боку євро ЄС, японської ієни та китайського юаня.

Домашнє господарство (household) - група осіб, що проживають спільно, що мають загальний джерело доходів або майно, і колективно споживають багато видів благ і послуг, головним чином продовольство та послуги житла.

Доходи бюджету (budget revenue) - грошові кошти, які надходять до бюджету в безоплатному і безповоротному порядку відповідно до законодавства даної країни. Включають неподаткові та податкові доходи. Служать джерелом фінансування державних витрат. Сальдо доходів і витрат держбюджету може бути позитивним (бюджетний профіцит) і негативним (бюджетний дефіцит).

Євро (EUR) - єдина європейська валюта країн - членів ЄС. З 1 січня 2002 року було розпочато випуск наявних євро у вигляді банкнот і монет. Станом на 1 січня 2007 року в зону євро входило 13 із 25 країн ЄС.

Зайнятість (employment) - діяльність населення з виробництва економічних благ і послуг. У відповідності зі стандартами МОП до складу зайнятого населення включаються особи, які: а) за тиждень, попередньо перед обліком, відпрацювали хоча б годину за плату або інший вид доходу; б) особи, які не працювали в цей тиждень, але зберігали юридичний зв'язок з підприємством (мали усний чи письмовий контракт

з підприємством); в) допомагають безкоштовно членам сім'ї (в окремих випадках враховується робота не менше 15 годин на тиждень). Армія входить до складу зайнятого населення. Ув'язнені і хронологічно хворі до складу зайнятого населення не включаються, навіть якщо вони фактично працюють.

Запаси (inventories) - матеріальні блага, які є в наявності у власника і які призначені для подальшого використання. Розрізняють запаси благ у виробників (зворотний капітал), у споживачів (блага споживчого призначення) і запаси торгових організацій (товари для перепродажу). Особливим видом запасів є державні резерви, які формуються державою по найважливіших видах промислової та сільськогосподарської продукції з метою створення стратегічних запасів на непередбачений випадок (війни, техногенні катастрофи, природні катаклізми та ін.).

Витрати (expenses) - сума витрат у грошовому вираженні, пов'язаних із здійсненням того чи іншого виду економічної діяльності. Залежно від стадії кругообігу економічної діяльності розрізняють витрати виробництва (собівартість) і витрати обігу. За способом віднесення на створювану продукцію розрізняють прямі витрати (безпосередньо пов'язані з виробництвом даного виду продукції) і непрямі витрати (пов'язані з функціонуванням процесу виробництва в цілому). Залежно від обсягу випущеної продукції витрати діляться на змінні (пропорційні) і на умовно-постійні (структурні). Пропорційні витрати залежать від обсягу виробленої продукції (матеріальні витрати, оплата праці тощо); структурні витрати не перебувають у прямій залежності від обсягу випущеної продукції (адміністративно-управлінські витрати, оплата охорони, штрафи і пені сплачені і т.п.). У західній економіці використовуються два методи калькуляції виробничих витрат - попередільний і позамазовий. Попередільний використовується при виробництві товарів масового попиту (видобуток корисних копалин, виробництво продуктів харчування, предметів споживчого призначення); позамазовий застосовується при випуску унікальної продукції (будівництво, суднобудування, деякі галузі важкої промисловості).

Майно (property) - сукупність матеріальних, нематеріальних і фінансових активів, що перебувають у власності або в оперативному управлінні економічної одиниці. Компоненти майна визначаються в кожній країні в законодавчому порядку. Майно складається з рухомого і нерухомого майна. Закон встановлює порядок формування, придбання, використання та успадкування прав власника нерухомого майна.

Інвестиція (investment) - вкладення грошей, цінних паперів, іншого майна (у тому числі матеріальних об'єктів) з метою отримання прибутку або іншого корисного ефекту. Інвестиції здійснюються інвесторами, які вкладають свої грошові та інші ресурси в фінансування різних видів економічної діяльності. Розрізняють інвестиції вітчизняні та національні. Вітчизняні інвестиції включають всі інвестиції резидентів і нерезидентів на економічній території країни. Національні інвестиції включають вкладення вітчизняних резидентів у країні і за кордоном, але не включають вкладення іноземних економічних одиниць в даній країні. Обсяг, структура і динаміка інвестицій залежать від інвестиційного клімату - сукупності природних, економічних, соціальних і законодавчих факторів, що визначають ступінь зацікавленості інвесторів у вкладанні інвестицій в економіку країни або регіону.

Інфляція (inflation) - знецінення паперових грошей, основною причиною якого є більш швидке зростання цін у порівнянні зі зростанням виробництва товарів і послуг. Інфляція служить найважливішим ознакою порушення рівноваги між платоспроможним попитом і сукупною пропозицією в економіці. Розрізняють інфляцію відкриту (вона проявляється у зростанні цін) і пригнічену (ціни можуть

бути стабільними, але при цьому спостерігається дефіцит пропозиції товарів і послуг). Рівень інфляції зазвичай вимірюють як приріст середнього рівня цін звітного періоду в порівнянні з базисним періодом. Однак на практиці, у зв'язку з неможливістю точного розрахунку індексів цін на всі вироблені в країні товари і послуги, інфляцію найчастіше вимірюють на основі зведеного індексу цін на споживчі товари і послуги.

Капітал власний (equity) - майно економічного агента, створене за рахунок його засновників при його підставі, а також придбане або вироблене ним у процесі господарської діяльності. Право власності на капітал мають тільки його власники.

Капітал статутний (share capital) - вартість майна економічного агента в момент його створення. Формується за рахунок внесків юридичних і фізичних осіб, що беруть участь у його створенні. Статутний капітал товариства з обмеженою відповідальністю вимірюється сумою вкладів його учасників. Статутний капітал акціонерного товариства визначається вартістю спочатку розміщених акцій.

Конвертованість валюти (convertibility) - здатність валюти обмінюватися на валюту іншої країни. Внутрішня конвертованість означає вільний обмін валюти на іноземну для резидентів даної країни. Зовнішня конвертованість - вільний обмін валюти для нерезидентів (зарубіжних фізичних і юридичних осіб). У число вільно конвертованих валют входять долар США, євро, ієна, англійський фунт стерлінгів, швейцарський франк.

Контракт зовнішньоторговельний (contract) - договір купівлі-продажу продуктів і послуг між резидентами даної країни та іноземними резидентами. Він встановлює всі правила та умови зовнішньоторговельної угоди (точний опис предмета угоди; терміни, кількість і порядок поставки; ціни; валюту платежу і т.д.). В даний час широке поширення набула уніфікована форма зовнішньоторговельного контракту, розроблена Всесвітньою організацією торгівлі.

Коефіцієнт введення (відновлення) основних фондів (fixed assetsputtingintooperation rate) - відношення вартості введених фондів (включаючи придбання нових фондів) до вартості фондів на кінець періоду. Розраховується по повній вартості основних фондів. Є найважливішим показником розширеного відтворення основних фондів.

Коефіцієнт вибуття основних фондів (fixed assetsretirement rate) - відношення вартості вибулих фондів до вартості фондів на початок періоду. Розраховується по повній вартості основних фондів. Крім того, розраховується коефіцієнт вибуття основних фондів від старості і зносу, тобто нормального зносу. У цьому випадку не враховують вибуття від екстремальних причин (продаж, стихійні лиха, техногенні катастрофи тощо). Коефіцієнт вибуття - один з показників відтворення основних фондів.

Коефіцієнт Джині (Gini coefficient) - статистичний показник, що відображає ступінь нерівномірності розподілу досліджуваної ознаки між одиницями сукупності. Він розраховується як відношення площі фігури, утвореної лінією рівномірного розподілу і кривою Лоренца, до площі трикутника, утвореного віссю абсцис і лінією рівномірного розподілу. У разі рівномірного розподілу ознаки коефіцієнт Джині дорівнює 0, у разі абсолютної нерівності він дорівнює 1. Чим вище ступінь нерівномірності розподілу ознаки, тим більше значення коефіцієнта Джині.

Крива Лоренца (Lorenz curve) - крива, за допомогою якої оцінюється ступінь нерівномірності розподілу ознаки між одиницями сукупності. Наочно показує, як фактичний розподіл ознаки відрізняється від рівномірного розподілу, що представлено у вигляді прямої. Точки, за якими будується крива Лоренца,

утворюються при перетині ліній, що з'єднують частку різних груп населення (вони відкладаються на осі абсцис) і відповідну частку досліджуваної ознаки (доходів, витрат, оплати праці, товарообігу), які відкладаються на осі ординат. Крива Лоренца служить підставою для розрахунку коефіцієнта Джині.

Kredum (credit) - угода, в результаті якої кредитор надає позичальнику певні грошові кошти на умовах терміновості, зворотності та платіжності. Ціною кредиту є процентна ставка, розмір і умови виплати якої фіксуються в договорі між кредитором і позичальником.

Лондонський клуб (London Club) - міжнародна організація, об'єднуюча банки, які надали кредити країнам, що зазнають труднощі з їх поверненням. Клуб розглядає і приймає рішення щодо врегулювання заборгованостей різних країн. На засіданнях клубу укладаються угоди з країнами-боржниками. Заходи, використовувані Лондонський клубом стосовно боржників, носять як попереджувальний (відстрочка платежу, реструктуризація боргу і т.п.), так і примусовий характер (встановлення обов'язкового графіка виплати заборгованостей, негайне погашення певної частини боргу і т.д.).

Лізинг (leasing) - довгострокова оренда основних фондів з можливістю їх подальшого викупу орендарем. Порядок міжнародного лізингу регулюється Конвенцією про міжнародний фінансовий лізинг від 28 травня 1988 року. Лізинг дає можливість лізингодавцю використовувати основний капітал лізингодавця і таким чином економити фінансові ресурси і час в процесі здійснення економічної діяльності.

Макроекономічна статистика (macroeconomic statistics) - галузь статистики, що вивчає кількісну сторону економічних явищ і процесів, що відбуваються в економіці країни. Макроекономіка вивчає передумови, хід і результати економічної діяльності країни та її регіонів.

Матеріальні невиробничі активи (tangible non-produced assets) - земля, корисні копалини, некультивовані біологічні ресурси; водні ресурси; нематеріальні активи (патенти, ліцензії, вироблені активи і торгові марки; гудвіл тощо).

Матеріальний основний капітал (tangible fixed assets) - матеріальні блага тривалого користування (понад рік): житлові будівлі, інші будівлі та споруди, машини та устаткування, транспортні засоби та культивовані активи (робочий і продуктивну худобу, багаторічні насадження).

Міжнародний валютний фонд, МВФ (International Monetary Fund, IMF) - міжнародна організація, призначена для врегулювання фінансових проблем між державами-членами. Кожна країна має в МВФ певну позицію, виражену в спеціальних правах запозичення. МВФ представляє кредити своїм країнам-членам для ліквідації дефіциту платіжного балансу, для фінансування макроекономічних програм і структурної перебудови економіки. МВФ здійснює постійний контроль за станом світової економіки, ситуацією на світових фінансових ринках, за проведенням структурних реформ в економіці країн, що розвиваються.

Міжгалузевий баланс продуктів і послуг - таблиці витрати - випуск (input-output tables) - економіко-математична модель, що відображає результати економічної діяльності та міжгалузеві виробничі взаємозв'язки в економіці країни. Складається з трьох квадратів. Перший квадрат являє собою шахову таблицю, в підметі і присудку якого знаходяться галузі економіки у відповідності з номенклатурою МОБ. У цьому квадраті по горизонталі показано виробниче споживання продуктів і послуг в економіці; по вертикалі є показники проміжного споживання в кожній з виділених галузей. У другому квадраті показано кінцеве використання продуктів і послуг -

кінцеве споживання, валове нагромадження і чистий експорт благ і послуг (тобто експорт за вирахуванням імпорту). Третій квадрат характеризує вартісну структуру ВВП. З цією метою виділяються показники оплати праці, непрямих податків, субсидій (віднімаються), валового прибутку, валових змішаних доходів.

В цілому по рядку (I і II квадрату) показано використання продуктів і послуг в економіці країни. По вертикалі (I і III квадрату) показана вартісна структура валового випуску галузей номенклатури МОБ.

Накопичення (accumulation) - частина ВВП, використовується на поповнення основного капіталу країни і на приріст матеріальних оборотних коштів, резервів і запасів різного призначення. У СНР трактується як придбання товарів, включаючи виробництво, за вирахуванням споживання цих товарів, включаючи виробниче споживання. Накопичення включає накопичення домашніх господарств, органів управління (уряду), некомерційних організацій та сектора бізнесу.

Податок на додану вартість (value added tax) - основний вид непрямих податків, що стягуються державою з виробників. Ним оподатковуються операції з продажу товарів, виконання робіт, надання послуг. Платниками ПДВ є юридичні особи, які здійснюють економічну діяльність в країні. ПДВ, як правило, стягується шляхом включення податкових сум в продажну вартість товарів і послуг у вигляді певної процентної ставки. Платники податку забезпечують його збір з покупців при реалізації товарів і послуг і зобов'язані перераховувати його до бюджету по закінченню відповідного податкового періоду.

Податки (taxes) - обов'язкові безоплатні платежі, що стягуються з юридичних і фізичних осіб відповідно до чинного законодавства країни про оподаткування. Податки надходять до бюджетів різних рівнів. Розрізняють податки прямі і непрямі. Прямі податки - податки, якими обкладаються працездатні особи або виробничий потенціал юридичних осіб (податки на доходи і майно організацій, податок на землю, дорожній податок і т.п.). Непрямі податки - податки, пов'язані з використанням прибутку (доходу) платників податків. Вони включають податок на додану вартість, акцизи, мита, податок з продажів, податок з обороту. Непрямі податки включаються до ціни реалізованих благ і послуг, і величина їх безпосередньо залежить від результатів економічної діяльності.

Податки непрямі (indirect taxes) - податки, пов'язані з величиною доходу (прибутку) платників податків. Включають податки на продукти (акцизи, податок на додану вартість, податок з обороту, податок з продажів і т.п.); інші податки на виробництво (податки на майно організацій, дорожній податок, податки за забруднення навколишнього середовища, податок на видобуток корисних копалин); податки на імпорт (митні збори).

Національне багатство (national wealth) - сукупність економічних активів країни, зменшена на вартість її фінансових зобов'язань. За визначенням ООН, воно включає всі елементи, якими володіє країна і які піддаються грошовій оцінці. Багатство включає матеріальні, нематеріальні та фінансові активи. Нематеріальні активи включають вартість патентів, дипломів, товарних марок, авторських прав, програмного забезпечення, геолого-розвідувальних робіт, оригінали творів мистецтва і т.д. Матеріальні активи складаються з вироблених матеріальних активів (основний капітал, оборотний капітал, запаси і резерви різного призначення) і невироблених матеріальних активів (земля, корисні копалини, лісовий фонд, водні ресурси, гідроенергоресурси, багатства річок, морів і океанів, багатства прибережного шельфу). Фінансові активи складаються з монетарного золота, спеціальних прав запозичення (СПЗ), іноземної валюти, депозитів, акцій, позик, страхових технічних

резервів і т.п. Основною проблемою при статистичному вивченні наявності, структури і динаміки національного багатства є правильна грошова оцінка його компонентів.

Національні рахунки (national accounts) - система взаємопов'язаних узагальнюючих економічних показників, оформлена у вигляді певного набору таблиць і рахунків. Мета національних рахунків - кількісна характеристика економічних явищ і процесів на всіх стадіях кругообігу ВВП. Основними рахунками СНР є рахунок виробництва, рахунок утворення доходів, рахунок первинного розподілу доходів, рахунок перерозподілу доходів, рахунок використання доходів, рахунок операцій з капіталом, фінансовий рахунок. На підставі даних цих рахунків складається зведений рахунок продуктів і послуг.

Національний дохід (national income) - макроекономічний показник, що відображає величину новоствореної вартості в економіці за певний період. Розраховується шляхом вирахування з виробленого ВВП вартості споживання основного капіталу. В даний час, як і валовий випуск, відіграє допоміжну роль і використовується міжнародної статистикою в аналітичних цілях.

Незавершене виробництво (work in process) - продукція, що не пройшла всі стадії обробки і не входить до складу готової продукції, а також незакінчена продукція будівництва, що не прийнята замовником. Приріст незавершеного виробництва та будівництва на кінець року в порівнянні з початком року включається у вартість валового випуску відповідних галузей економіки.

Некомерційні організації, що обслуговують домашні господарства (Non-profit institutions serving households) - сукупність організацій та установ, що надають безкоштовні послуги населенню (церковні організації, партії, профспілки, благодійні товариства, громадські організації і т.п.). Вони не ставлять за мету отримання прибутку і фінансуються за рахунок грошових і натуральних трансфертів (членських внесків, пожертвувань, спонсорства і т.п.).

Номінальна вартість (номінал) (nominal) - грошова сума, формально відображає величину досліджуваного об'єкта. Для макроекономічних показників (ВВП, НД, доходи, зарплата та ін.) Номінал представляє їх величину в грошовому вираженні. Реальний зміст цих показників визначається як сума матеріальних благ і послуг, які можна придбати на їх номінал.

Норма інфляції (rate of inflation) - відносна величина, яка показує зростання (або приріст) загального рівня цін в економіці за певний період (місяць, квартал, рік).

Нематеріальний основний капітал (intangible fixed assets) - складається з геолого-розвідувальних робіт; програмного комп'ютерного забезпечення; оригінальних творів мистецтва.

Норма рентабельності (rate of profitability) - показник, який показує рівень рентабельності. Визначається як відношення валового або чистого прибутку (валового прибутку за вирахуванням податків та інших обов'язкових платежів) до собівартості випуску продуктів або послуг. Крім того, може розраховуватися як відношення валового або чистого прибутку до середньої вартості виробничого капіталу за цей же період часу.

Облігація (bond) - цінний папір, що підтверджує право її власника на отримання від емітента у встановлений термін номінальної вартості цієї облігації, а також зафіксованого у ній відсотка або інших майнових прав.

Оборотні кошти (current assets) - грошовий вираз оборотних активів підприємства. Включають вартість оборотних фондів, дебіторської заборгованості, цінних паперів, готівки, короткострокових зобов'язань, які можуть бути обернені в

готівку протягом одного року. Розрізняють власні оборотні кошти, що формуються за рахунок статутного фонду і капіталу підприємства; позикові, джерелом яких є короткострокові банківські кредити; залучені, які виступають у вигляді кредиторської заборгованості.

За ступенем ліквідності оборотні кошти діляться на повільно реалізовані активи (запаси сировини і матеріалів, незавершене виробництво і будівництво, готова продукція); швидко ліквідні активи (деякі види цінних паперів, дебіторська заборгованість); найбільш ліквідні активи (грошові кошти; банківські депозити; короткострокові фінансові вкладення).

Оборотні фонди (current assets) - вартість товарноматеріальних цінностей виробничого призначення у виробників. Основними елементами оборотних фондів є незавершене виробництво і будівництво; запаси сировини, основних і допоміжних матеріалів, паливно-енергетичних ресурсів; запаси насіння, кормів, добрив, посадкового матеріалу та ядохімікатів; запаси будівельних матеріалів, конструкцій і деталей та інші.

Оборотність (turn-round) - показник, що характеризує швидкість обороту оборотних фондів в економіці країни. Визначається або числом оборотів, або тривалістю одного обороту в днях. Число оборотів розраховується як відношення реалізованої (валової) продукції до середньої вартості оборотного капіталу за той же період. Середня тривалість одного обороту визначається як відношення календарного числа днів у періоді до числа оборотів оборотних фондів за той же період.

Основний капітал (постійний капітал, фіксований капітал) (fixed assets) - вироблені активи, що беруть участь в процесі виробництва не менше року. Основний капітал складається з матеріальних і нематеріальних активів.

Портфельні інвестиції (portfolio investments) - вкладення коштів шляхом придбання цінних паперів та інших фінансових інструментів (шляхом утворення портфеля цінних паперів). Управляє портфелем цінних паперів спеціалізована фінансова організація (банки, інвестиційні компанії, різні фонди і суспільства). Вона вкладає залучені кошти інвесторів в економіку з метою отримання максимального доходу і виплати доходів від капіталу, отримуючи за це певну комісійну винагороду.

Споживчі блага тривалого користування (consumer durables) - блага тривалого користування (більше року), які використовуються домашніми господарствами для кінцевого споживання або як засіб збільшення цінностей.

Споживання основного капіталу (consumption of fixed capital) - втрата вартості основного капіталу в результаті фізичного зносу, нормального старіння або нормального збитку від випадкових пригод. Споживання основного капіталу не включає збиток основного капіталу від надзвичайних подій (війни, стихійні лиха, пожежі тощо). Споживання основного капіталу включається до складу валових узагальнюючих економічних показників (ВВП, валовий прибуток / валові змішані доходи, валові інвестиції, валові вкладення в основний капітал і т.п.).

Уряд (government) - сукупність резидентних інституційних одиниць, що включає: 1) всі органи державної влади; 2) фонди соціального страхування; 3) некомерційні організації, що обслуговують домашні господарства, які контролюються і переважно фінансуються органами державної влади.

Прямі іноземні інвестиції (direct foreign investments) - довгострокові вкладення іноземних економічних агентів в економіку країни майнових та інтелектуальних цінностей з метою отримання прибутку або активів. Міжнародна статистика включає до їх складу вкладення, які дають, щонайменше, право на 10% акцій. Прямі іноземні інвестиції можуть здійснюватися або іншими державами, або приватним капіталом.

Останнім часом все більшу роль у фінансуванні прямих іноземних інвестицій відіграють транснаціональні корпорації.

Витрати бюджету (budget expenses) - грошові кошти, що виділяються для фінансування загальнодержавних потреб і утримання органів центрального, регіонального та місцевого самоврядування. Покриваються за рахунок доходів бюджету. Основні види бюджетних витрат - витрати на управління, оборону, охорону правопорядку, охорону навколишнього середовища, міжнародну діяльність, витрати на соціальні потреби, погашення державного боргу, поповнення загальнодержавних резервів і запасів, витрати на реальний сектор економіки та інші. Загальнодержавний бюджет також надає фінансову допомогу у вигляді трансфертів, які передаються бюджетам інших рівнів (локальним, місцевим, муніципальним).

Спеціальні права запозичення (СПЗ) (special drawing rights) - міжнародні резервні активи, створювані МВФ і розподіляються серед його членів для поповнення існуючих у них резервних активів. Власниками СПЗ є лише органи грошово-кредитного регулювання держав - членів МВФ і обмежене число уповноважених міжнародних фінансових організацій. СПЗ являє собою фінансовий актив, для якого відсутні кореспондуючі зобов'язання, тому держави - члени МВФ, якими вони надані в порядку розподілу, не мають безумовного зобов'язання з відшкодування виділених їм СПЗ. Одиниця сектора державного управління є держателем СПЗ тільки в тому випадку, якщо вона виконує функції органу грошово-кредитного регулювання.

СПЗ являють собою безумовне право на отримання іноземної валюти чи інших резервних активів у інших держав - членів МВФ. СПЗ можуть продаватися, надаватися в борг або використовуватися для врегулювання фінансових зобов'язань. Вартість СПЗ визначається МВФ як середньозважена вартість кошика певних основних валют. Час від часу проводиться перегляд набору валют у кошику і їх коефіцієнтів.

Соціальні допомоги (special allowances) - поточні трансферти домашнім господарствам для покриття потреб, що виникають в результаті настання таких подій, як хвороба, відсутність роботи, вихід на пенсію, а також у зв'язку з потребою в житлі або з інших сімейних обставин. Такі допомоги можуть виплачуватися у грошовій або натуральній формі. Вартість соціальних допомог в натуральній формі, наданих одиницями сектора державного управління, вираховується за відповідними категоріями витрат, понесених при виробництві цих товарів і послуг, і не включаються до цієї категорії.

Фактичне кінцеве споживання (actual final consumption) - кінцеве споживання домашніх господарств; кінцеве споживання некомерційних організацій, що обслуговують домашні господарства; витрати уряду на придбання індивідуальних благ і послуг.

Фінансові активи (financial assets) - частина активів підприємства, що представляє собою фінансові ресурси: грошові кошти та цінні папери. Включають касову готівку; депозити в банках; вклади; чеки; страхові поліси; вкладення в цінні папери; зобов'язання інших підприємств і організацій з виплати коштів за поставлену продукцію (комерційний кредит); портфельні вкладення в акції інших підприємств; пакети акцій інших підприємств, що дають право контролю; паї або часткові участі в інших підприємствах. Складаються з монетарного золота та спеціальних прав запозичення; валюти і депозитів; цінних паперів; технічних страхових резервів; позик; позичок і кредитів.

Фінансові корпорації (financial corporations) - сектор, що складається з інституційних одиниць - резидентів, зайнятих в основному фінансовою діяльністю, а

також фінансовими операціями на комерційній основі (комерційні кредитні установи) та операціями зі страхування (страхові установи), незалежно від форм власності.

Під виробничою діяльністю в даному секторі розуміється фінансове посередництво, надання фінансових посередницьких послуг, допоміжна фінансова діяльність (допоміжні фінансові послуги), страхова діяльність.

Фінансові посередники (financial intermediaries) - банки та інші організації, що приймають зобов'язання по рахунках на фінансових ринках, які виникають в результаті запозичення коштів, а потім надають їх як кредити на різні терміни і на різних умовах іншим інституційним одиницям. Крім того, фінансові посередники надають різні фінансові або ділові послуги в якості побічної діяльності, наприклад, обмін валюти, консультації з приводу інвестицій, купівлі нерухомості, інкасацію, ведення рахунків клієнтів та ін. Діяльність фінансових посередників здійснюється в трьох напрямках: кредитуванні, страхуванні і пенсійних фондах. Цими видами діяльності зайняті наступні інституційні одиниці: кредитні корпорації, страхові корпорації і пенсійні фонди.

Цінності (valuables) - вироблені матеріальні активи, які виконують роль накопичення та збереження вартості (дорогоцінні камені і метали; антикваріат і подібні цінності; інші цінності, наприклад, колекції, ювелірні вироби тощо).

Економічна операція (economic operation) - операція, в результаті якої змінюються активи і пасиви її учасників. За своїм характером поділяється на операції на компенсаційній основі (коли потоку благ, послуг або фінансових ресурсів протистоїть зустрічний потік благ, послуг або фінансових ресурсів) і на трансферти (безоплатні та безповоротні отримання та передачі благ, послуг і фінансових ресурсів в односторонньому порядку). По об'єкту угоди розрізняють операції з благами і послугами, операції з розподілу і операції з фінансовими інструментами.

Економічна територія (economic territory) - територія, в межах якої вільно пересуваються матеріальні блага, послуги, фінансові ресурси і робоча сила.

Економічне зростання (economic growth) - кількісна характеристика динаміки економічної діяльності. Найважливішим показником зростання є динаміка обсягу виробленого ВВП у порівнянних цінах (індекс фізичного обсягу ВВП).

Експорт благ і послуг (exports of goods and services) - передача благ і послуг резидентами нерезидентам.

Імпорт благ і послуг (imports of goods and services) - отримання благ і послуг резидентами від нерезидентів. Експорт та імпорт мають місце в тому випадку, якщо блага і послуги перетинають економічний кордон країни.

ЮНІДО (United Nations Industrial Development Organization) - Організація ООН з промислового розвитку. Основна мета діяльності - сприяння розвитку промисловості в країнах - членах ООН. Організація сприяє встановленню контрактів між країнами, бере участь у розробці програм розвитку промисловості різних країн, сприяє інвестування коштів в економіку країн, що розвиваються.

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основні:

1. Иванов Ю.Н., Рябушкин Б.Т. Основы международной статистики: Учебное пособие. - М.: МЕСИ, 1986.
2. Кремень В.М. Фінансова статистика: навч. посіб. / В.М. Кремень. – К.: ЦУЛ, 2014. – 368 с.
3. Мартинов В.В. Международная Экономическая статистика.-М.: Статистика, 1986.
4. Проблемы международной статистики.- М.: Наука, 1991 .-314 с.
5. Рябушкин Т.В. Международная статистика, -М.: Статистика, 1985.-272 с.
6. Рябушкин Т.В., Симчер В.М. Очерки международной статистики.-М.: Наука, 1985.-415 с.
7. Статистика: Підручник/ С.С. Герасименко, А.В. Головач, А.М. Єріна та ін. За наук. ред. д-ра екон. наук С.С. Герасименко – 2-ге вид., перероб. і доп. - К.: КНЕУ, 2000.- 467 с.
8. Моторин Р. Міжнародна статистика.-: Вища школа. 1993.- 203с.
9. Национальное счетоводство. Учебник/ Г.Д. Кулагина, Б.И. Башкатов, Л. И. Несторов и др. под ред. Г.Д.Кулагиной.- Финансы и статистика, 1997.- 480 с.
10. Сиденко А.В., Башкатов Б.И., Матвеева В.М. Международная статистика: учебник.-М.: Издательство «Дело и сервис», 1999.-272 с.
11. Экономическая статистика: Ученик/ Под ред. Ю.В. Иванова.-М.: ИНФРА. 1999.- 480 с.
12. Иванова М.В., Октябрьский П.Я., Третьякова С.А. Международная статистика.- С.-Петербург, 1993.
13. Стадник А.Я., Маслова Н.П. Международная статистика.- Ростов-на- Дону, 1999.-198 с.
14. Міжнародна статистика: Навчальний посібник / З.О. Насінник, В.П. Сторожук, П.Г. Вашків та ін. За ред. З.О. Насінник. - Тернопіль: «Економічна думка», 2000.-198 с.
15. Методологічні положення зі статистики / Держкомстатистики України. Вип.1/ Редкол.: О.Г. Осауленко та ін. -К.: ЗАТ «Август», 2002.-552 с.
16. Моторин Р.М. Міжнародна економічна статистика: підручник / Р.М. Моторин. – К.: КНЕУ, 2004. – 324 с.
17. Підгорний А.З., Милашко О.Г., Русева О.П. Міжнародна статистика: навчальний посібник. – Одеса: ОНЕУ, ротапінт, 2012. -162 с.
18. Статистичний щорічник України за 2017 рік. Державна служба статистики України. – Київ, 2018. – 541 с.

Додаткові:

1. Башкатова Б.И. Международная статистика: учебник для магистров / под ред. Б. И. Башкатова, А. Е. Суринова. — 2-е изд., перераб. и доп. — М. : Издательство Юрайт, 2013. — 701 с. .
2. Моторин Р.М. Міжнародні економіко-статистичні стандарти: наукове видання / Р.М. Моторин. – К.: КНЕУ: Ноосфера-Київ, 2005. – 203 с.
3. Моторин Р.М., Моторина Т.М. Система національних рахунків: Навчальний посібник. - К.: КНЕУ, 2001. – 336 с.

4. Навчальний посібник для працівників статистичних органів України з питань статистики підприємств. – К. Держкомстат України, 2002. – 97 с.
5. Салин В.Н., Медведев В.Г., Кудряшова С.И., Шпаковская Е.П. Макроэкономическая статистика: уч. пособие. – М.: Дело, 2001. – 336 с.
6. Статистика финансов: учебник / под ред. проф. В.Н. Салина. – М.: Финансы и статистика, 2000. – 816 с.
7. Концепція розвитку системи національних рахунків, схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 25 липня 2002 року № 413-р.
8. Парфенцева Н. О. Міжнародні статистичні класифікації в Україні: впровадження і використання / Н. О. Парфенцева. – К.: Основи, 2000. – 351 с.
9. Підгорний А.З. Демографічна статистика: навчальний посібник. – Одеса: ОНЕУ. 2010. - 166 с.
10. billion on Earth by 2050, but growth rate slowing, says new UN population report. *UN News. Global perspective. Human stories. Economic Development* 17 June 2019. URL: <https://news.un.org/en/story/2019/06/1040621> (дата звернення 13.02.2020)

Інтернет-ресурси:

1. <http://www.ukrstat.gov.ua> – сторінка Державного комітету статистики України
2. <http://www.rada.gov.ua> – сторінка Верховної Ради України
3. <http://www.kmu.gov.ua> – сторінка Кабінету Міністрів України
4. <http://www.uamedia.visti.net/uk/> – газета «Урядовий кур'єр»
5. <https://uk.vpnmentor.com/blog/інтернет-тенденції-року-статистик> – Інтернет-тенденції 2018 року. Статистика та факти в США та в усьому світі.
6. <https://cyberleninka.ru/article/n/vikoristannya-innovatsiynih-tehnologiy-v-protsesi-vivchennya-ekonomiko-statistichnih-distiplin> – Використання інноваційних технологій в процесі вивчення економіко-статистичних дисциплін.

Навчально-методичні:

1. Захожай В.Б., Ткач Б.П. Методичні рекомендації щодо забезпечення самостійної роботи студентів з дисципліни «Міжнародна статистика» (для бакалаврів). – К.: МАУП, 2008 – 16 с.
2. Методичні вказівки до виконання розрахункової роботи з дисципліни «Статистика» для студентів напряму підготовки 6.030503 «Міжнародна економіка» [Електронний ресурс] / НТУУ «КПІ»; уклад. Б. С. Серебренніков, А. Д. Кухарук. – Електронні текстові дані (1 файл: 477 Кбайт). – Київ: НТУУ «КПІ», 2013. – 22 с.
3. Програма і методичні вказівки із самостійного вивчення дисципліни «Міжнародна економічна статистика» та використання контрольних робіт для студентів усіх форм навчання спеціальності 7.050103 «Міжнародна економіка» / Бойко Ю.І., Костецький Я.І., Матійчук Л.П., Орловська Т.М. - Тернопіль: ТНЕУ, 2015. – 20 с.
4. Методичні вказівки для практичних занять з дисципліни «Міжнародна економіка» для студентів спеціальностей 6.030504 – «Економіка підприємства», 6.030502 – «Економічна кібернетика», 6.030609 – «Облік і аудит», 6.030507 – «Маркетинг», 6.030601 – «Менеджмент» денної та заочної форми навчання. / Укл.: Т.В. Аверіхіна, М.В. Котова. – Одеса: ОНПУ, 2012. – 26 с.

Законодавчі документи України та нормативні акти Держкомстату:

1. Методологічні положення щодо організацій робіт за програмою міжнародних зіставлень 2017 року. *Наказ № 113 від 27.06.2018 року*. Державна служба статистики. Київ: 2018. 30 с. URL: http://www.ukrstat.gov.ua/metod_polog/metod_doc/2018/113/mp_pmz.pdf
2. Про державну статистику: Закон України // Відом. Верховної Ради України.– 2000. – № 43.
3. Про затвердження Стратегії розвитку державної статистики на період до 2008 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/910-2004-%D0%BF> (дата звернення 06.07.2019)
4. Про затвердження форм державної статистичної звітності із статистики роздрібної торгівлі та ресторанного господарства: наказ Держкомстату України від 27.06.2005 р.
5. Про інформацію: Закон України // *Голос України*. – 1992. – 13 листопада
6. Про Стратегію сталого розвитку «Україна – 2020». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5/2015> (дата звернення 23.07.2019).
7. Програма розвитку державної статистики на період до 2008 року: Постанова Кабінету Міністрів України № 971 від 27.06.1998 р. – К.: Держкомстат України, 2003. – 84 с.
8. Стратегія економічного та соціального розвитку України «Шляхом європейської інтеграції» на 2004-2015 роки. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/493%D0%B0/2004> (дата звернення 06.07.2019).
9. Уряд затвердив проект реформування Держстату. URL: <https://www.kmu.gov.ua/ua/news> (дата звернення 25.07.2019).

Навчальне видання

Лучко Михайло Романович

Шестерняк Марія Михайлівна

Романів Світлана Романівна

Ціщик Роман Володимирович

Методичні рекомендації

**для проведення практичних занять, самостійної та
індивідуальної роботи студентів освітньо-професійної підготовки
бакалавра галузі знань 29 «Міжнародні відносини» спеціальності
292 «Міжнародні економічні відносини»
з дисципліни «Міжнародна статистика»**

Укладачі: Лучко М.Р., Шестерняк М.М., Романів С.Р., Ціщик Р.В.

Відповідальний за випуск: доктор економічних наук, професор М.Р. Лучко

Підписано до друку 22.05.2020 р.
Формат 60x84/16. Папір офсетний.
Друк офсетний. Зам. № 20-089
Умов.-друк. арк. 2,9. Обл.-вид. арк. 3,1.
Тираж 30 прим.

Віддруковано ФО-П Шпак В. Б.
Свідоцтво про державну реєстрацію В02 № 924434 від 11.12.2006 р.
м. Тернопіль, бульвар Просвіти, 6/4. тел. 8 097 299 38 99.
E-mail: tooums@ukr.net

